



EGY AZ ISTEN.



Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 20. • (80.) ÉVF. • 7. SZÁM. • 2010. JÚLIUS • ÁRA: 2,00 LEJ



Fotó: Gondviselés Segélyszervezet

Vizes nyár, meleg nyár

A máskor oly barátságos júniust az idén eső, talaj- és árvíz, iszap, hordalék „színezte át”. A Gondviselés Segélyszervezet és partnerei rögtön és önzetlenül ajánlottak fel segítséget a Miskolc-környéki településeknek, ahol a megduzzadt folyócskák a legsúlyosabb károkat okozták. E lapszámunkban Rácz Norbert érdekes beszámolót kínál arról, miképp tekintettek a kinyújtott „segítő jobbra”, mit ér a határozottság és mennyi a csepp a tengerben. Heltai Gáspár feltételezett születési éve (1510) Kuti Mártát arra

ösztönözte, hogy az emlékezetes nyomdászról, teológusról, íróról, serfőzőről Közlönyünk Olvasóinak rövid életrajzot adjon. Gellérd Judit – némileg a Heltai-féle nyomdáról is megemlékezve – a „nyomdatulajdonos” Erdélyi Unitárius Egyházzal ír. Nem kevésbé érdekes azonban a püspöki kopjafák sorozatának rövid múltja és – remélhetőleg – hosszú jövője, amelyről Ferenczi Mária Magdolna és Lőrinczi Lajos ír e lapszámban. Egy olaszországi Szervét- és Blandrata-konferenciáról tudósít Mikó Ferenc. (UK)

A tartalomból:

- 1 *Otthon vagy-e?*
- 4 *Búcsú Heltai Gáspár örökségének egy darabjától*
- 5 *Árvízi krónika*
- 10 *Elköszönő szavak Jakab Dénestől*
- 19 *Játszótér Nagykárolyban*

„Boldogok, akik nem látnak és hisznek.” (Jn 20,29)

Az egyház hírei

Május 30-án Csáki Levente lelkész beiktató ünnepségére került sor a **Kobátfalvi** Unitárius Egyházközségben. Az ünnepségen részt vett Bálint Benczédi Ferenc püspök is.

Június 12-én és 19-én rendezték az **egyházközi közgyűléseket**, a következők szerint: Szentgericén, Sepsikőröspatakon, Székelyszentmiklóson, Homoródjánosfalván és Bágyonban. A közgyűlések számba vették az egyházközségek jelenlegi helyzetét. A körü közgyűlések mindenikén részt vett az egyházi elnökség egy-egy tagja is.

Június 22–24-e között **Kolozsváron** zajlott a lelkésztovábbképző tanfolyam, amelyet az idéntől új rendszerben indítottak útjára: 30–35 fős csoportokban, kétéves időtartammal szervezik a tanfolyamokat. Ezeket minden lelkész elvégezheti, négy évnyi szünet után pedig új tartalommal folytathatók a tanulmányok.

A **kolozsvári** János Zsigmond Unitárius Kollégium végzős diákjai június 5-én, szombaton ballagtak a kolozsvári belvárosi unitárius templomban. A **székelykeresztúri** Berde Mózes Unitárius Gimnáziumban június 10-én, csütörtökön szervezték a ballagási ünnepséget, amely a helybeli unitárius templomban kezdődött, majd az iskola központi parkjában ért véget. Mindkét ballagási ünnepségen jelen voltak az egyházi elnökség tagjai. (Részletek a 8. oldalon)

A János Zsigmond Unitárius Kollégium 2001 óta szervez nyári biciklitúrákat. A 2009-es túrát elkísérte kamerájával Varró-Bodoczi Zoltán is, aki ismertető dokumentumfilmet készített *Gördülő Horizont* címmel. A bemutatóra Kolozsváron, a Republica moziban került sor május 26-án, amelyen több mint 700-an voltak jelen.

A **Székelykeresztúri** Unitárius Ifjúsági Egylet június 5-én harmadszorra szervezte meg a *Neked lom, nekem kincs* kirakodóvásárt. A be-

jövő összegből az egylet kirándulni megy, a megmaradt kincseket pedig rászorulóknak ajándékozták. A több hetet igénybe vevő szervezőmunkát ismét jó hangulat, együttlét és szórakozás koronázta meg. (M.F.)

A **Hódmezővásárhelyi** Unitárius Egyházközség ünnepi istentiszteleten emlékezett meg a templom építésének 100. évfordulójáról, amelynek egyik fénypontja a vancouveri testvérgyülekezet (North Shore Unitárius Egyházközség) kórusának fellépése volt. Az 1910-ben készült templomépület belső terét a támogatóknak köszönhetően tavaly felújították. A résztvevőket Nagy László, az Erdélyi Unitárius Egyház főjegyzője, Balázs László, a Magyarországi Unitárius Egyház főjegyzője és Kiss Mihály lelkész is köszöntötte. (A vancouveri kórus június 1-jén Kolozsváron is fellépett.)

Május elején amerikai vendégeket fogadott testvéregyházközségéből az **olthévízi** gyülekezet. Júliusra is látogatókat várnak a tengeren túlról. George Kimmich Beach nyugalmazott lelkész fog prédikálni, akit elkísér felesége, Barbara, a PCC egyik vezetője is. Az olthévízi találkozást kolozsvári látogatás is kiegészíti. (Török István)

Május 30-án istentisztelet keretében amerikai és kanadai testvérkapcsolataik 20. évfordulóját ünnepelték a brassói gyülekezetek (**Brassó-Óváros** – San Diego, illetve Brassó-Újváros – Vancouver). Az istentisztelet után rövid műsor következett az egyházközségi dalárda és az ifjúsági egylet közreműködésével, majd a testvérkapcsolatok fontosabb mozzanatait elevenítették fel. A gyülekezetek között videofelvétel üzenetváltásra is sor került. Este az ifjúsági egylet tagjai és a vancouveri ifjak internetes kapcsolat segítségével ismerkedtek egymással. (Máthé Sándor)

Május 13-a és 16-a között a pestszentlőrinci unitárius gyülekezet képviselői **Tordatúrba** látogattak. (Bodor Piroska)

A Homoródszenti-napok keretében a **homoródszentmártoni** Dávid Ferenc Ifjúsági Házban feliratos falvédők kiállítását rendezték meg. Ugyanitt ifj. Szombatfalvi József lelkész szervezésében és Bodor Klára tanítónő irányításával szavalóverseny volt, amelyen 54 iskolás vett részt. A június 13-i konfirmációi ünnepély alkalmával két ifjú tett vallást hitéről, akik adományt tettek az orgonajavítási alapba. (ifj. Szombatfalvi József)

Kisadorjáni Szilágyi Domokos *Büntelenül büntetve* című könyvét mutatták be június 8-án mintegy 150 érdeklődő előtt a **marosvásárhelyi** Bolyai téri templomban (Pro-Print Kiadó). Szilágyi Domokost, a Marosi-küküllői Egyházkör tiszteletbeli felügyelőgondnokát 1963-ban tartoztatta le a Securitate. Több mint egy év múlva szabadult. A könyvet Nagy László lelkész-főjegyző, Nagy Miklós Kund a *Népújság* főszerkesztője és Sebestyén Mihály, a Teleki Téka igazgatója méltatta. (Nagy László)

Halottunk

71 éves korában elhunyt **Jakab Dénes** szentábrahámi lelkész. Június 7-én temették el Siménfalván, a szertartást Szén Sándor helybeli lelkész végezte.

Jakab Dénes 1939. április 4-én született Segesváron, középiskolába Székelykeresztúron járt. Teológiai tanulmányait 1956–1960 között végezte a Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karán. 1963-ban szentelték lelkésszé Kolozsváron. Gyakorló segédlelkésszi szolgálatát Homoródujfaluban kezdte 1960-ban, ahol 1973-ig rendes lelkészként is szolgált. 1973-ban a szentábrahámi egyházközség lelkésze lett, és 34 évig maradt annak lelki vezetője. 1996 és 2000 között az ULOSZ elnöke volt. Felesége Jánosi Éva, három fiúgyermekük született: Zsolt Mihály, ma unitárius lelkész, Dénes Barna és Szilárd András. 47 évi szolgálat után, 2007-ben nyugdíjba vonult.

Otthon vagy-e?

„A teremtés koronájának” is tartott ember keresztény hitünk szerint Isten gyermeke, hiszen részesült abban a kiváltságban, hogy a Teremtő önmagára nézve, önképére formálta meg. Isten lelke a „mennyből” szállott alá és építette fel testét, amely az ember-léleknek csak ideiglenes, mégis csodálatos hajléka, Isten tempoma. Az emberben egyedülálló módon ég és föld, halandó és halhatatlan egyesül. A földi, anyagi, testi ember végső vágyai túlmutatnak a Földön, az anyagon és a testen, úgy érzi: az „égi” hazában van igazi otthona, e földön csak átutazó, vándor. Ideiglenes otthonát mégis úgy építi, testéhez úgy ragaszkodik, mintha örökké használni tudná. Lelkében őriz valami halvány eszmét „mennyei” otthonáról, amelynek mását szeretné a földön is megvalósítani. Családot alapít, házat épít, otthont teremt, házat, amelyet belakhat, gazdagíthat. Ebben a nagy otthonteremtési, -építési lázban azonban sokszor megfélekedezik arról, hogy „itt a földön nincs maradandó városa”, hogy üres kézzel jött a világra és ugyanúgy fog távozni is. Így egész életére többé vagy kevésbé a birtvány – szélsőséges esetekben a

Csak az tud lemondani szükségben lévő testvérei javára a földi javakról, aki Isten országára tekintve gyűjt kincseket. Egy szúfi bölcsesség szerint – muszlim misztikus tan – csak az lehet boldog, aki el tudja engedni, ami a kezében van, ki tudja vetni, ami a fejében van és le tud mondani arról, ami a szívében van. Az ilyen ember

*„Nincsen itt maradandó városunk,
hanem az eljövendőt keressük.”*

(Zsid 13,14)

Isten országát, mennyei otthonát a szívében találja meg azáltal, hogy félelem és önámítás nélkül, teljes bizalomban, szeretetben él.

Tamási Áron jól ismert állítása szerint azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne. De otthon igazán csak ott lehetünk, ahol születtünk, ahol altatódalt dalolt a dajka felettünk, ahol magyarul tanított imádkozni anyánk, ahol ismerős a táj: minden fa és minden arc, ahol nevünkön szólítanak, ahol sírni is jobb, mint idegenben örülni, ahol

oleandert hozott ajándékba. Az illata betöltötte az egész szobát. Másnap reggel a férj így szólt a feleségéhez: „Csomagolj, megyünk haza.” Az asszony nem hitt a fülének, megkérdezte, miért?... És miért ilyen sebtében? „A virág illata miatt”, volt a válasz. „Az otthoni virágok illatára emlékeztet, ennek pedig nem lehet, nem tudok ellenállni. Mert ebben az illatban az otthon pihenő Édesanyám jószágos szívének hazahívó szava jutott el hozzám.”

A természetben minden élőlénynek otthont adott a gondviselő Isten, csupán az embernek kell otthont teremtenie egy számára idegen, sőt ellenséges világban – ahogy Hankiss Elemér emlékeztet rá *Az emberi kalandban*. Miért bánt velünk, édes gyermekeivel ilyen „mostohán” jó Atyánk? Talán épp azért, hogy gyermekei, munkatársai lehessünk! Éppen azáltal lett emberré az ember, hogy kézzel, ésszel és szívvel igyekezett otthont teremteni, a számára idegen és ellenséges világot megszelídíteni, a vak és vad természeti erőket megzaboláznai, sőt hasznára fordítani. Ez az emberi hivatás foglalata – ismét költő-szavakkal –: „Mozdulj hát, emeld fel fejed, / a csillagok közt van neked is helyed. / Rád még sok öröm, szenvedés vár, / azért kelj fel, kelj fel és járj.”

Van olyan elképzelés, amely szerint a mai ember csak híd az állat és „az embert fölülmúló ember” (Nietzsche) között. Ez azt jelenti, hogy nem beteljesült, nem tökéletes. A híd márpedig átkelésre való, nem letelepedésre! „Az embert fölülmúló ember” igazán vallásos lesz, de nem hívő! Nem lesz hívő olyan értelemben, hogy nem más mondja meg, nem

*„Új eget és új földet várunk az ő ígérete szerint,
amelyben igazság lakik.”*

(2Pét 3,13)

telhetetlenség, a kapzsiság – nyomja rá bélyegét, ahhoz ragaszkodik, amit úgyis elveszít. Ezért boldogtalan. Csak az a lélek lehet boldog, aki úgy érez, mint a költő is mondja: „Mindennem magammal hordozom, / ami enyém volt, enyém marad, / itt és túl a csillagokon, / mert lélek vagyok, végtelen és szabad. / Bennem elférnek az élők és holtak, / szegényebbé ki tehet engemet? / Mindenemet magammal hordozom, / ha nem vesztetem el lelkemet.”

miénk a templom és a temető. Ezért van a szülőföldnek egy életre meghatározó vonzereje, amely elől nem lehet elmenekülni. Szívet cseréljen, ki hazát cserél – tartja a mondás. És mennyire igaz!

Történt, hogy egy Amerikába „kitántorgott” hazánkfia feleségével sok évet élt ott, és szépen meggazdagodott. Mindenük megvolt, valami mégis hiányzott. De nem merték, nem tudták kimondani. Egy alkalommal egy barátjuk születésnapra

folytatás a 2. oldalon

Orbán F. Dezső

Otthon vagy-e?

folytatás az 1. oldalról

más dönti el, mit *kell* hinnie, hanem csakis saját szívére hallgat, amelyben Isten közvetlenül és személyesen jelenti ki magát. „Az embert felülmuló ember” nem egy elvont, kiismerhetetlen, fölfoghatatlan, megnevezhetetlen istent fog tisztelni, hanem a történelemben önmagát szüntelenül kinyilatkoztató, életet megtartó, fejlődést biztosító, végtelen szeretetet. „Az embert felülmuló ember” nem azért szeret, mert vallásos, hanem azért vallásos, mert szeret, és jócselekedetei „üdvözült” lelkének gyümölcsei. Ez az új embertípus „új eget és új földet” tud teremteni, amelyben

igazság, szeretet és békeesség lakozik, mert ami benne van, azt fogja „kivitelezni”, hisz „olyan anyagból vagyunk, mint álmaink” (Shakespeare). Az új ég és új föld nem az „utolsó ítélet” után, a „világvégén” fog az égből alászállni, hanem az új ember által már itt, ezen a földön, ebben az életben megvalósul. Mint ahogy Isten országa mibennünk van, úgy „az embert felülmuló ember” csírája *lehetőségként és adottságként* már most is itt van a szívünkben. Képletesen szólva: önmagunkkal vagyunk terhesek, hogy megszüljük igazi magunkat. Rendeltetésünk, hogy a káosz-ból rendet teremtsünk, mert minden ember magában hordoz egy „táncoló csillagot” és Isten bélyegét.

Ezt a hivatást fogalmazza meg Walter Gyula a legtisztább unitárius hitvallással:

„Az ember szenny és sár felett / szent orgonának született, / s hiába riog néha a gonosz, / a lélek mégse rossz. / A bűne: más csak, / magja ősi, tiszta, / én esdek az úr ölébe vissza. / Szava százszor diszharmónia, / s ő mégis, mégis csak harmónia, / s marad örökre a jóság fia. [...] nincs lélek önmagáért, / csak önmagán is túl. / Áldó, szent dicsőségre, / csak hogy hang zengőn szárnyaljon az égre, / csak hogy dicsérje, / ki mindent teremtet, / a muzsikát, a csendet, / aki teremtett mindent, / dicsérni, dicsérni örökkön: / az Istent, az Istent, az Istent!”

Kortársunk, Heltai Gáspár

Ötszáz év? (1510? – 2010)

Milyen volt a magyar és európai 16. század, amelyben annyi minden történhetett egy emberrel, akinek csak felnőtt életéről tudunk valamit, és az is igen gazdagnak tűnik?

Sokban hasonlít a 20. század Európájára. A reformáció és a Habsburg fennhatóság kezdete a Magyar Királyságban, amely az első világháború után szűnt meg, s lett a végeredmény a mai. „Fél évezredet élt Magyarország. A magyar népet, a magyar nyelvet, esetleg a magyarul beszélő népesség lakta területét továbbra is ismeri Európa, de Magyarországról mint államról már nem tud. Ezért, amikor 1920. júniusában a versailles-i Trianon nevű kastélyban békekötés ürügyén létrehoznak egy csonka államot, azt hiszik... a semmiből teremtették meg azt, kiszakítva a Habsburg Monarchiából egy magyarok lakta részt, amiképpen kiszakították Csehszlovákiát. (Nemeskürty: Mi, magyarok. 2001.)”

Úgy kezdődött, hogy Magyarország az 1526-os, a törökkel vívott, vesztes mohácsi csata után még hosszú ideig agonizált. A törvényes s egyben az utolsó magyar nemzetiségű király a magyar rendek akaratából Székesfehérváron Mátyás kedves embere, Szapolyai János erdélyi vajda (I. János) lett. Ámde egy hónapra rá Pozsonyban a Habsburgok által megvesztegetett Báthori István nádor vezényletével néhány nyugat-magyarországi birtokos ellenkirállyá kiáltotta ki Habsburg Ferdinándot, V. Károly öccsét. Az ország kettészakadt, ettől kezdve a német-római császár érdekei érvényesülnek a szófogadó öcsike jóvoltából. A kezdődő és elhúzódó belháború eredményeként 1538 februárjában Váradon megegyeznek a felek, hogy János halála után Ferdinánd öröklje az országot. Az 52 éves János király immár megnősülhetett, feleségül vette Zsigmond lengyel király 20 esztendő lányát,

Jagelló Izabellát. 1539 márciusában volt a lakodalom, az utolsó magyar származású király utolsó udvari ünnepe. Következő év júliusában fia született: János Zsigmond. Rá egy hétre János király meghalt. Fiát és országát a horvát származású pálos rendi Georgius Utyeszenovics Martinuzzi (közismertebben Fráter György) váradi püspökre bízta, akinek a német és a török között kellett lavíroznia. A török győzött, 1541. augusztus 29-én cselled elfoglalta Budát, Izabella királynét a csecsemővel és Martinuzzival együtt kényszerlakhelyre küldték Erdélybe. Magyarország ebek harmincadjára jutott, mert a katolikus V. Károly a német protestáns fejedelmek ellen küldte katonáit ahelyett, hogy a törököt űzte volna el, hiszen ekkor még mutatkozott rá esély. Fráter György hiába próbált meg minden diplomáciai eszközt bevetni, hogy újra egyesítse az országot. Ferdinánd azonban orvul meggyilkoltatta Martinuzzit az alvinci kastélyban attól való félelmében, hogy a bíborossá kinevezett nagy tekintélyű szerzetestől majd nem tud megszabadulni, ha majd az ország ismét egy lesz. A gyilkosság miatt felbőszült szultán könyörtelen hadjáratot indított, 1552-ben bevette az országot, s ezzel megkezdődött a török hódoltság másfél évszázados kora.

Az utolsó magyar király fia, János Zsigmond birto-kába a kialakuló Erdélyi Fejedelemség tartozott: Erdély, a Temesi Bánság, Arad és Bihar megye egy része, Szilágyság és Máramaros.

A fejedelemségben továbbra is zűrzavaros volt a helyzet, ugyanis a forogtagban Erdélyből is el kellett menniük anyjával, ezen nem sokat lendített, hogy a rendek később hazahívták Izabellát és fiát, János Zsigmondot, akit elismertek fejedelmüknek (1556). A székelyek elégedetlenkedése, kiváltságaik követelése s az ezt kihasználó és szító Ferdinánd az életet még jobban bonyolította, belháborúk sora következett. A fejedelem maga is harcolt a csatákban, igen művelt fiatalember lévén, pártolta a kultúrát, nagy könyvbarát volt, hét nyelven beszélt. Bakfark Bálint az ő udvari zenésze volt, Heltai is

fordított az ő felkérésére. Szeretett részt venni a hitvitákon, türelmesen hallgatta, és észérvekkel meggyőzni is hagyta magát, így lett belőle az első és egyetlen unitárius erdélyi fejedelem.

A reformáció forradalmát is éli tehát Európa és a szétszakadt ország, ebben él Caspar Helth, azaz Heltai Gáspár is, a Heltauban – vagyis a Szeben melletti Nagyszónódon született –, plébánosból lett német protestáns prédikátor.

Van, aki születésének évét 1490-re teszi, de ez valószínűtlen, mert bizonyított, hogy Heltai 1543-ban Wittenbergben tanult, és egy 53 éves emberről igen kevésé tételezhető fel, hogy ebben az életkorban kezdi el tanulmányait. Ennél valószínűbbnek látszik az 1510-es évszám. Ha ezt fogadjuk el, Helth huszonhat évesen, 1536-ban kezdett magyarul tanulni.

Felnőtt fejjel, józan üzleti érzéssel megáldva döntött úgy, hogy az akkoriban igen jelentős Magyar Királyság legfejlettebb városában, Kolozsváron telepszik le. Tanulmányaiból hazatérve protestáns prédikátor lett a kincses városban. Hívták ugyan Brassóba is lelkésznek, de a vállalkozó szellemű Helth szívesebben választotta Kolozsvárt. Nem lelkészi megfontolásból! Brassóban tudniillik már működött egy nyomda, a Honterusé – főleg német könyveket adott ki –, de a magyar könyvnyomtatásnak még nem volt gazdája. Ebbe vágott bele Heltai. 1550-ben Georg Hoffgreffel együtt Kolozsváron elindították az első nyomdát, elsősorban magyar könyvek nyomtatására, de azért latinokat is vállaltak. Később vállalkozásához egy papírmalmot is összehozott. A Hoffgreffel való együttműködés rövid ideig tartott, állítólag a társ összeférhetetlensége okán – de ki tudná ezt ma már tisztázni. 1553-tól Heltai maga irányította a vállalkozást. (Később is próbálkoztak az együttműködéssel, de nem ment a dolog, s végül, Heltai 1574-ben bekövetkezett halála után már felesége adta ki utolsó művét (1575-ben), a *Chronica az magyaroknak dolgairól* címűt. A nyomdát aztán 1601-ig fia vezette, majd a református kollégium tulajdonába ment át. Hogy mekkora jelentőségű volt a nyomda, azt bizonyítsa egyetlen számadat: a 16. századi királyságban a magyarul nyomtatott könyvek egyharmada a Heltai-nyomdából került ki (kb. 200 tétel)!

De Heltai nemcsak nyomdász volt. A nyomdának kéziratokat is biztosított, amikor műfordításra adta a fejét. Ezek a művek azonban nem ismernének eredeti önmagukra. A nyomdász-műfordító szerkesztő is volt, író is volt – arról nem beszélve, hogy protestáns lelkész is. A fordításra szánt műveket a maga ízlése és protestáns-keresztény meggyőződése szerint írta át magyarul, ezzel

több esetben is eredeti művet hozva létre. Mivel nemcsak megírta, de szedte és korrigálta is szövegeit, következetes lévén egységes helyesírást alkalmazott, s ezzel megteremtette a magyar nyelv helyesírásának alapjait.

Mindeközben élte a protestáns papok életét, s végigjárta a sokak által taposott utat: 1557-ben lutheránus-evangélikusból áttért a helvét hitvallás táborába (vagyis református lett), majd mivel híveinek nagy része unitárius lett, 1569-ben ő is követte a nyáját; különben is jó kapcsolata volt Dávid Ferencsel, akinek oldalán részt vett a reformátusokkal való nagy hitvitában Gyulafehérváron. 1571-ig rendszeresen jelentetett meg unitárius

vallási munkákat. Ebben az évben azonban a katolikus Báthori István erdélyi fejedelem bevezette a cenzúrát, amely megtiltotta a szentháromság-tagadás szellemében fogant művek kiadását és terjesztését.

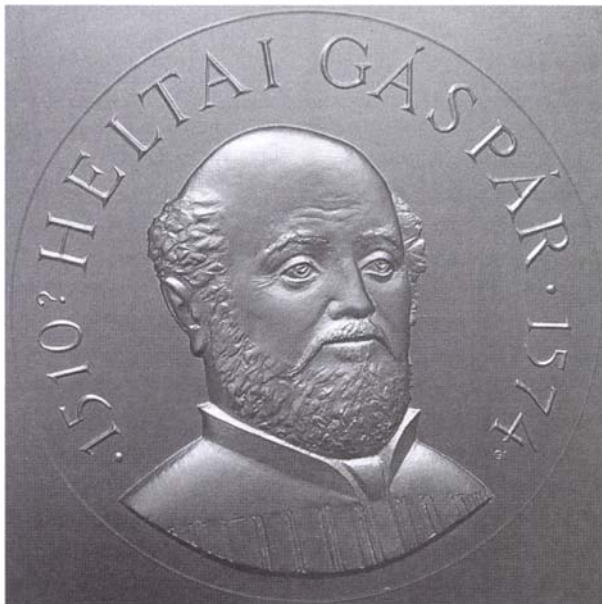
A hit dolgai behatóan érdekelték, így munkásságát Heltai is – akárcsak több kortársa – katekizmus-kiadással kezdte 1550-ben, majd belefogott a Biblia lefordításába, de ez csak részletekben sikerült. Am később Károli Gáspár nagyon jól fel tudta használni ezeket a maga teljes fordításában.

1552-ben készült el *Az részegségnek és tobzódásnak veszedelmes voltáról való dialógusa*. Egy német nyelvű elbeszélő prózát alakított át Heltai két kolozsvári polgár dialógusává: Antal, a reformátorokat követő, jó útra tért polgár próbálja jobb belátásra bírni a züllés útjára lépett Demetert. Azokat a protestáns eszméket közvetíti, amelyek értelmében a polgárság számára végzetes lehet a pazarlás, javainak élvezetekre való elherdálása. Heltai már ezt a korai művét is nagy nyelvi leleménnyel írta meg!

Másik értekező munkáját, a *Háló* (1570) címűt Heltai a fejedelem felkérésére latinból magyarította. Gonsalvius Reginaldus spanyol szerző műve a spanyolországi inkvizíció borzalmait írta le „tíz jámbor keresztény” áldozat-történetében. A szörnyűségeket és cselszövényeket felsorakoztató mű Heltai átdolgozásában valóságos bűnügyi olvasmány lett. A lefordított szöveget több helyen is magyar vonatkozásokkal egészítette ki. A bevezetőben írja: „Ezt e könyvet, atyámfia, Deák nyelven hozták urunknak, a mű felséges és kegyelmes Királyunknak. Azt elolvastván, mikoron őfelsége látta volna az iszonyú dolgokat, melyeket a megtestesült ördeg, a Pápa Antikrisztus Hispániába és Olaszországba cselekedti az ő pilés csimaszi és hóhéri által; minémű hallhatlan álnokságokkal megkörnyékezik, kikeresik és megfogják a szegény együgyű jámbor Keresztényeket, kik Istennek

folytatás a 4. oldalon

Kuti Márta



Ötszáz év?

folytatás a 3. oldalról

kegyelmes akaratjából az Evangéliomnak tiszta és üdvösséges tudományát megösmerték, és annak hittének és engődtének; és minémű külön-külön féle rettenetes kényokkal megkényyozzák és megszaggatják és megölik őket: miképpen ennekutána ebben a könyvben megolvad és meglátod.”

1573-ban Bécsben meg Kolozsvárott is megjelent egy népszerű keleti mesefüzér magyar fordítása. Az elbeszélés-gyűjteményt, amelynek *Ponciánus császár históriája* a címe, Heltainak tulajdonítják. „Az *Ezeregyéjszakára* emlékeztető novellafüzér középpontjában Ponciánus

római császár és fia, Diocletianus áll, valamint egy csalfa asszony [...]. Heltainak ez a legvilágiasabb műve még erotikus felhangoknak sincs híján. A *Ponciánus históriája* csak négy 17. századi löcsei kiadásban maradt fenn, de hogy még a mai magyar olvasó számára is élvezetes olvasmány, tanúsítja, hogy 1976-ban sikerrel adták ki újra, sőt 1978-ban az Olcsó Könyvtár tömegfogyasztásra szánt sorozatában is megjelentették.” (*Kulturális Enciklopédia*)

Legjelentősebb és legismertebb műve 1566-ban született. A *Száz fabula* Aiszóposz meséinek átdolgozása egy német forrás alapján. Ma is élvezhető stílusát, a mesékhez szőtt tanulságait áthatják a protestáns eszmék, a jóra, a tisztességre, munkára való intés.

Búcsú Heltai Gáspár örökségének egy darabjától

Az unitárius történetírás kimagasló alakjának, Earl Morse Wilburnak a munkássága tárta erdélyi egyházi múltunkat az amerikai hitestvéreink elé. Munkája az Erdélyben évszázadokat felölelő és azokat túlélő írásos dokumentációra támaszkodott. Heltai Gáspár nyomdája nélkül viszont aligha képzelhető el e kincseink fennmaradása a későbbi századok számára. Már ez is indokolja, hogy Heltai nevét a Dávid Ferencével „egy lélegzetre” emlegetjük.

Hogy mekkora történelmi szerepet játszott Kaspar Helth nyomdája, azt az is bizonyítja, hogy a Heltai korát követő ellenreformáció idejéből sokkal kevesebb írásos emlékünknk maradt fenn – nem is beszélve a kommunizmus éveiről!

Most, amikor majd húsz éven keresztül működő legutóbbi unitárius nyomdánktól búcsút veszünk, hadd gondoljunk bele: milyen jelentőséggel is bírt egyházunk számára!

Először is történelmi távlatból közelítsünk! Kénosi Tözsér Jánosnak az unitárius nyomdáink korai történetével foglalkozó művében (*De Typographiis et Typographis Unitariorum in Transylvania: Bibliotheca Scriptorum Transylvano—Unitariorum*) is olvashatjuk, 1567-ben Raphael Hoffhalter – eredeti lengyel neve Skrzetusky – Gyulafehérváron Dávid Ferenchez csatlakozott, hogy latin és magyar munkákat jelentessen meg.

1568 februárjában azonban Hoffhalter meghalt. Fia vette át a könyvkiadói-nyomatási munkát mindaddig, amíg 1569-ben a Hoffhalter-nyomda bezárt. 1569-ben Heltai Gáspár alapított egy új, antitrinitárius szellemiségű „kiadót” egy Kolozsváron működő nyomdával. 1574-ben Heltai meghalt, özvegye folytatta Dávid Ferencék munkáinak kiadását, egészen 1582-ben bekövetkezett haláláig. A következő évtizedekben a nyomda tulajdonosai cserélődtek, szellemiségében azonban megmaradt unitáriusnak. 1655. április 3-án a műhely a nagy kolozsvári tűzvész martaléka lett. Ezután az a néhány unitárius kiadvány a kálvinisták (vagyis reformátusok) nyomdájában készült. Ily módon az erdélyi unitáriusok ebben az időszakban még száz évig sem birtooltak saját nyomdát.

1691 és 1697 között a lengyelországi menekült, Kmita András nyomdája alig néhány könyvtételt termelt, és 1716-ban ezt a nyomdát is elkobozták és a római katolikus egyháznak adták. E második szakaszban tehát egyházunk mindössze 13 esztendeig rendelkezett saját nyomdával.

1746-ban Szentábrahámi Lombard Mihály imádságos könyvének megjelenése valósággal szenzációszámába ment. Mivel egyházunknak többé saját nyomdája nem volt, sajtóhagyomány és kéziratok formájában terjesztették az unitárius hittant és

kultúrát. Még Kénosi Tözsér János és Uzoni Fosztó István híres történelmi munkája is csupán kéziratban maradt fenn. A három példány egyikét kérte kölcsön annak idején Wilbur – röviddel a II. világháború kitörése előtt. Dr. George Williams professzornak (férjemnek) a Harvard Egyetemmel folytatott hosszas tárgyalása révén sikerült ezt a példányt visszaszerezni Erdély számára.

Amikor a kilencvenes évek elején testvérgyülekezeti programunkat beindítottuk, dr. Erdő János akkori főjegyzővel szoros együttműködünk. Talán a „legerdőjánosibb” cél egy egyházi nyomda beszerzése volt. Hiszen közel négyszáznegyven esztendőnyi történelme során az Erdélyi Unitárius Egyház mindössze szűk százötven évig rendelkezett nyomdával. Ez a szomorú tény is bizonyítja történelmi balsorsát, hiszen egy ilyen intellektuális egyház, mint az unitárius, nagyon megsínylette a „nyomdafosztottságot”.

„A hazai nyomdai viszonyok miatt a tervbe vett kiadványokat nem tudjuk kihozni... Nyomda nélkül képtelenek vagyunk előmozdítani megújulási programunkat. A katolikus és református egyházak külföldi szervezeteiktől már megkapták a nyomdát. Nekünk erre már reményünk sem lehet” – panaszkolta Erdő János akkor írt levelében. Szavai tette készítették.

Semmivel nem tudtunk jobban egyetérteni, mint egy unitárius egyházi nyomda szükségességével. Így nemsokára az igény terveket fogant, főjegyzőnk nagy öröme. Első lépésként Erdélybe hoztuk – a frissen alakult Gellérd Imre Alapítvány



A Heltai Gáspár Unitárius Nyomda névadó ünnepségén, 2005-ben

számára az első számítógépet és tartozékait – akkor ez a gép még nagy teljesítményűnek számított! –, és férjem tíz unitárius teológust képezett ki a számítógépes lapszerkesztés és nyomtatás-előkészítés technikájára. Erdő János jelölte ki a hallgatókat.

Gyönyörűek voltak számunkra azok a napok, amikor éjt nappá tetünk, és többnyire közös nyelv nélkül is (!) tökéletesen kommunikáltunk a fiatalokkal. És felejthetetlen volt Erdő János örömtől, büszkeségtől sugárzó arca, midőn megmutattuk neki az első diáklapot, amit a teológusok írtak, szerkesztettek és nyomtattak 1991-ben (és még sokszor azután). A nagyon vágyott, új „nyomdakorszak” előfutára volt ez a kiadvány. Erdő János a leendő nyomdaigazgatót is hamarosan kinevezte az újonnan kiépített diákok közül.

Aztán következett a nagy feladat, egy megfelelő teljesítményű nyomdagép beszerzése. Mivel pénzalap erre sem volt, Erdő professzor ismét a Center for Free Religion-tól kért segítséget: „Sürgős szükségünk van egy teljes nyomdára, amely könyveinket, folyóiratainkat nyomtatja és beköti. Az Unitárius Közlönyből pedig kb. hatezer példányt akarunk alkalmanként nyomtatni. Mi a George technikai tájékozottságára és ennek megfelelő szaktanácsadásra támaszkodunk. Igenis, a nyomda egyházunk egzisztenciális problémája.” (1991. április 24.)

Rengeteg levelezés és tárgyalás, sok hercehurca dacára is egy évvel később még mindig megoldatlan maradt ez a kérdés. Válasz Frankfurtól (az IARF székhelyétől) még mindig nem érkezett. Úgy látszott, a nyomdaügy megrekedt, nyomtatásra váró fórumaink továbbra is lehetetlen, mostoha körülmények között tengődnek. Évszázados mulasztást kellene most pótolni. „Kérem Juditot és George-ot, jövőépítő szolgálatukban, ha tehetik, karolják fel a mi nyomdaügyünket is.” (1992. április 27.)

Erdő János óhaja szívügyünké vált. Mindjárt továbbítottuk a kérést a japán Risho-Kosei-kai buddhista szervezet felé, amelynek alapító elnöke, Nikkyo Niwano 1975-ben járt Erdélyben. 1993 októberében Matsushi Kohno barátunkat, a Risho-

Kosei-kai egyik vezetőjét meghívtam egy erdélyi látogatásra, hogy saját szemével győződjék meg a nyomda szükségességéről. Akkor éppen ötven óráss (!) volt a magyar-román határon való várakozás várható ideje. Ettől azonban Farkas Dénes veszélyes, de eredményes sofóri bravúrja megmentett – és bizonyára állapotainkról is kellően drámai képet festett Kohno előtt.

És a japán szervezet nyomban át is utalta a megígért tízezer dollárt! A hiányzó többi, közel 70 000 dollárt pedig az IARF-alapokból, az akkori főtítkárral, dr. Robert Traerrel karöltve teremtettük elő. Akkoriban ő a Center for Free Religion hivatalosan megbízta, hogy az Erdélyi Unitárius Egyház ügyeiben közvetítsen.

Erdő János főjegyzőnk öröme-nél talán csak a miénk volt nagyobb. Meghozta a dédelgetett nyomda a gyümölcsöt? Több unitárius munka látott általa napvilágot? Jól sáfárkodtunk vele a húsz év alatt? Egyetlen kérdésre egyszerű a válasz: az Erdélyi Unitárius Egyháznak így húsz esztendővel tovább volt saját nyomdája. Tudjuk, hogy a technika fejlődése túllépett a mi kedves nyomdánkon, de reméljük, hogyha szerényen is, de egy darabig még szolgálhatja egyházunkat. Ha anyagi értéke devalválódott is, erkölcsi értékével „történelmet írt”.

Gellérd Judit

Május-júniusban heteken át megrendüléssel követtük a magyarországi árvízi helyzetet, és mindnyájan együtt éreztünk a vészhelyzetbe került embertársainkkal. Elevenen él bennünk a 2005. évi udvarhelyszéki árvíz borzalma, amelyet anyaországi nemzettársaink példátlan segélyezési akciókkal igyekeztek enyhíteni. Most rajtunk volt a sor, hogy lelkiismeretünkre hallgatva az árvíz-károsult magyar testvéreink segítségére siessünk. Püspöki körlevél nyomán unitárius egyházközségeink pünkösdi perselyes adományait ajánlották fel az árvízi károk enyhítésére. Az egyházi főhatóság ezúton is elismerését fejezi ki mindazoknak, akik hozzájárultak a célirányos adakozás sikeréhez! Mindösszesen 23 700 lej adomány gyűlt össze, amelyet egyes egyházközségek külön gyűjtéssel is kiegészítettek. Egyházunk segélyszervezete saját alapjaiból szintén komoly összegeket mozgósított. A pénzsegélyek célba juttatását a főhatóság a Gondviselés Segélyszervezetre bízta, amely vezető szerepet vállalt egy szélesebb körű segélyezési együttműködés megszervezésében és irányításában. Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács, a Magyar Ifjúsági Tanács, az Erdélyi Magyar Ifjak és a Gondviselés Segélyszervezet együttműködéséről van szó, amelynek létrehozásáról, eredményeiről és további segélyezési terveiről a www.gondviseles.org honlapon teszünk közzé részleteket. Ugyanott az árvízi védekezésben és segélyezésben való közvetlen erdélyi részvétel tüköröző fényképek is láthatók.

Árvízi krónika. Magyarország, 2010

Vasárnapról hétfőre virradólag (június 6.) indultunk el Kolozsvárról Miskolc felé. A kedvünk igen jó volt. Öten keltünk útra, és talán mindannyian azon gondolkodtunk, vajon mi fogad majd minket az árvíz sújtotta Magyarországon. Egyeseknek volt némi tapasztalata a „nagy vízzel”, ugyanis 2005-ben részt vettek a Nyíki menti segélyezésben, a többiek meg bizonyára azon töprengtek, mit kell majd tenni. Úgy indultunk el,

folytatás a 6. oldalon

Rácz Norbert

Árvízi krónika

folytatás a 5. oldalról

hogy Miskolcra érve azt tesszük, amit ránk szabnak. Nem finnyáskodunk, bármit elvégzünk, amivel megbíznak – még a máskor túl illetlennek tűnő munkákat is –, hiszen vészhelyzet van, és az ottani szakemberek biztosan tisztában vannak a tennivalókkal. Sokat nem aludtunk, inkább beszélgettünk, de ez sem ment olajozottan. Néha elcsattant egy-egy poén, azt kacagtuk, de volt valami nehezen megfogalmazható feszültség a levegőben. Nem voltam katona, nem voltam harcművész – remélem nem is kerülök oda soha –, de talán valami hasonlót érezhetnek a bakák is, amikor kivezénylik őket valahova, ismeretlen terepre, netán az ellenség elé. Nem tudtuk, mi vár ránk, de elsántak voltunk bármit megtenni, emberi lehetőségeink – fizikai és szellemi erőnk – függvényében dolgozni, mert ez az élet rendje, ezt kívánja a kölcsönös segítségnyújtás eszméje. 2005-ben nálunk pusztított a víz, idén Magyarországot mosta az áradat.

A tervek szerint Miskolcon kellett találkozunk az egyik országos segélyszervezet területi vezetőjével, akinek el kellett volna mondania, mi a tennivalónk. Meg is érkezünk korán reggel a találkozóhelyre, és vártuk türelmesen a szakembert. Nyilván már ekkor elkezdődött a „csodabogárnak nézés”. „Erdélyből jöttetek? Segíteni?” Egyesek ki-mondták, mások helyett a tágra nyílt szemek beszéltek. Ám azért volt ott némi meghatódottság is: „ezek is eljöttek segíteni...” Sajnos a szakemberrel való egyeztetés nem sikerült túl fényesen. Másfél órát vártunk, míg végre megérkezett, és elmondta, hogy még egy kicsit várjunk, és akkor majd elmondja, mit kell tennünk. Újabb kegyetlen másfél óra semmittevés. Nagy nehezen újra megjelent, és legnagyobb megdöbbenésünkre elmondta, hogy jelenleg épp nincs olyan munka, amit nekünk adhatnak, de azért várunk türelmesen, mert lehet, hogy érkezik egy csapat kilakoltatott személy, akik elszállásolásában esetleg segíthetünk. Mondanom sem kellett: csalódottak voltunk. Tényleg azért mentünk, hogy segítsünk, és azt tegyük, amire szükség van, de eb-

ben a percben azt éreztük, hogy fölöslegesek vagyunk. Közben pedig ott kattogott az agyunkban, hogy árvíz van, és rengeteg munka lehet, tehát nem valószínű, hogy fölösleges a segítő szándékunk. Inkább az lehet, hogy a kapcsolatteremtő nem tud velünk foglalkozni. Végül győzött a tenni akarás: hárman hátramaradtak kilakoltatott romákat várni, ketten



pedig beültünk az autóba és elindultunk „árvízet keresni”. Nem kellett sokat utaznunk, mert Miskolc közelében már megmutatkoztak az árvízi károk. Közben szóltak a gimnáziumban maradottak, hogy Ónodra kellene menni, ott talán van számunkra munka. Nagy dérrrel-dúrral, sietve érkezünk Ónodra, hogy kiderüljön: itt az lenne a dolgunk, hogy teát, vizet és üdítőt osztogassunk a gáton dolgozó rendőröknek. Nem panaszkodtunk – mint említettem, úgy indultunk, hogy bármilyen munkát elvégzünk –, ám az igazi pofon akkor ért, amikor közölték velünk: hát itt sincs igazán szükség a munkánkra. Ekkor már nagyon fölöslegeseknek éreztük magunkat, közben pedig ölt a mérég, hiszen láttuk, mennyi tennivaló van ott – hogy lehetséges mégis, hogy nincs szükség a segítségre?

Másodszor is győzött a mehetnékünk. Most már azzal az elhatározással, hogy üsse kő a fennálló rendetlenséget, megyünk, és külön beállunk valahova, ahol esetleg elkel a segítségünk. Végül Alsózsoltán, a

polgármesteri hivatalban megtudtuk, hogy a szomszédos Sajóládon emelkedik a vízszint, így hát odasi-ettünk. Sajóládora érkezésünkkor a víz alig szivárgott az utcán, mégis mindenki tudta, hogy ez csak a kezdet. Mi is beálltunk homokzsákokat rakni, erőnk szerint próbáltunk segíteni. (Megjegyezném, hogy azért Magyarországon másképp zajlik az

árvízi védekezés, mint Erdélyben. Sajóládon, amely egy kisebb település, érkezésünkkor 124 önkéntes rendőr dolgozott, ott voltak a katasztrófavédelmi egységek, valamint később a honvédség is komoly erővel vonult ki a gátra.) A homokot már a helyszínre szállították a zsákokkal, épp csak egy dolog hiányzott a rendszer hatékonyabb működéséből: egy irányító személy. Ez a kijelentés többnyire általánosítható, hiszen az összes általunk meglátogatott településen ugyanezt láthattuk: minden van, csak éppen összehangoló ember nincs. Sajóládon ennek az lett a következménye, hogy a helybeliek, a rendőrök meg a külső önkéntesek – köztük mi is –, esztelenül raktuk a homokzsákokat. Mindent körülvettünk: kerítést, utcát, udvart, csak éppen azt nem, amit igazán menteni kellett volna: a házakat. Szóvá is tettük ezt egy mérges rendőrszázadosnak, aki sűrű káromkodások közepette kérdezte tőlünk, hogy kik vagyunk, egyáltalán mit akarunk ott, illetve, hogy egyáltalán értünk-e a zsákok lerakásához.

Mondtuk, hogy igen, értünk, nem kell nagy szakértelem hozzá, csupán fóliára, meg szegre lenne szükségünk, mert homokzsák és munkacsoport van bőven. Erre meg a fejünkhöz vágta, hogy „hát így könnyű”, mire mi elindultunk, hogy Miskolcon megvásároljuk a szükséges dolgokat, de – fájdalom – estére szinte minden szaküzlet bezárt. Mire a „fóliavásárlók” visszaérkeztek, hál’Istennek mérges rendőrünket elvezényelték csapatával együtt, és mások érkeztek helyettük. Velük már nem szerénykedtünk túl sokat, láttuk, hogy itt az „erdélyi szerénységgel” sokra nem megyünk, hát nagyon határozottan mondtuk a magunkét, mint akik tudják, hogy pontosan mit kell tenni. Az eredmény nem is váratott magára, estére együtt dolgoztunk a rendőrökkel, immár békésebb körülmények között és barátságos hangulatban. Ám ekkorra kiderült, hogy a nap folyamán elkészített zsákgátak gyakran több kárt okoznak, mint amennyit használnak, ezért éjfélre már lékeltek a napközben felrakott gátakat, amolyan sajátos kőműveskelemben hangulatban. Éjfél után tértünk vissza szállásunkra, jóval tapasztaltabban, és igen-igen fáradtan.

Másnapra a hozzánk való viszonyulás gyökeresen megváltozott, mert kiderült, hogy a sajtó érdeklődik az erdélyi önkéntes csapatunk iránt, és ugyebár a média nagy úr: ha ők érdeklődnek, akkor már rögtön érdekesebbek vagyunk. Ez eredményezte, hogy a lezárt és megközelíthetetlen, valóban katasztrofális állapotban levő Felsőzsolcára is beengedtek. Gondoltuk, csak nem kellene üres kézzel érkezni, vittünk hát ivóvizet, meg valamennyi alapélelmiszert, mire – legnagyobb megrökönyödésünkre – érkezésünkkor gépfegyveres rendőrök álltak szembe velünk, és kérdezték, hogy mit akarunk. Mi ismertettük a szándékunkat, mire ők megenyhültek. Elmagyarázták, hogy bizony az ivóvizet és a más adományokat fegyverrel őrzik, ugyanis a felsőzsolcai cigányok lopják a segélyeket, sőt éjszaka még az összeomlott házakba is bemennek, és onnan is elcsenik az épen maradt tárgyakat.

Ottlétünk harmadik napján szintén Felsőzsolcán osztottuk a vizet és az alapélelmiszert, néhány magyar-



országi önkéntes fiatalemberrel, újdonsült barátainkkal. Itt is ugyanaz a kép: rengeteg „szakember”, de senki, aki vállalná a felelősséget a döntésért, aki a hivatásos és önkéntes csapatokat irányítaná. Este elindultunk haza, sok tapasztalattal, némi elégedetlenséggel, és kis reménnyel, hogy az utánunk jövők útját némileg kitapostuk, így nekik már nem kell szembenézniük azokkal a kellemetlenségekkel, amikkel mi találkoztunk.

E beszámoló záró részeként jöjjön néhány következtetés! Nagy megtiszteltetésnek érzem, hogy ott lehettem és segíthettem. Igen sokat tanultam,

és ha nem is tudtunk eleget dolgozni, a szerzett tapasztalat megfizethetetlen. Végül még annyit: lehet bármilyen felszerelés, emberi potenciál és tárgyi infrastruktúra, ha nincs megfelelő rendező elv és irányító akarat, az árvízvédelmi és segélyezési tevékenység sikere veszélybe kerül. Az ilyen helyzetekben az embernek döntenie kell, legjobb észére hallgatva. Ehhez meg némi bátorságra van szükség, és valamelyes kreativitás igényeltetik. Legvégül pedig szóljon itt köszönet önkéntes munkatársaimnak, akik vállalták a munkát, amikor erre szükség volt!

Balázs Antal püspöki kopjafái

„Minden embert, még a püspököket is, más-más fából faragtak” – vallja Balázs Anti bácsi.

Személyes ismeretségünk elsőosztályos koromra datálódik, akkor betűvetésre tanított Szentivánlaborfalván. Most dalos-társként, lelkes egyháztagnaként – néha vőfélyként – hallgatom székely humorát és csodálom kopjafáit. Határon innen avagy túl üzenetként, biztatásként, emlékejelekként állnak, hitünket, megmaradásunkat hirdetik.

Balázs Antal nyugdíjas tanító és aktív fafaragó; bölcsőjét a Nyikó mentén, Csehértfalván ringatták. A „szülőtt” nem is lett hűtlen a szülő-

helyhez: manapság is rendszeresen hazalátogat, segíteni az otthoniakat.

Anti bácsi 1952 óta farag. Még diák volt, amikor Kiss Zsigmond kereszturni iskolaigazgató vésőt nyomott a markába, s rögtön láthatta, hogy jól is áll a kezében. Nagyszámú munkájának értéke felbecsülhetetlen; csak farag, farag, kérésre épp úgy, mint belső sugallatra.

Először a sepsiszentgyörgyi lelkészeknek állított emlékfák ötlete született és valósult meg. Ezeket az

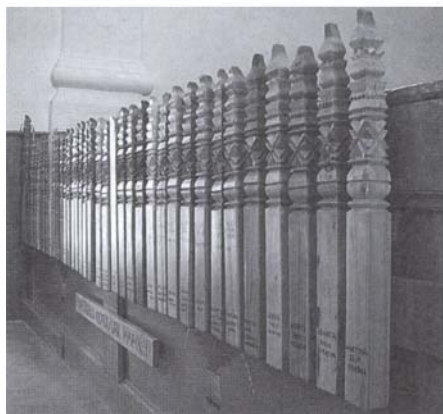
folytatás a 8. oldalon

Ferenczi Mária Magdolna

Balázs Antal...

folytatás a 7. oldalról

alkotásokat templomunk homlokzatán állítottuk ki. A tovább „nőtt” ötlet eredménye a püspökeinknek faragott kopjafa-együttes. Mintegy két hónap alatt készült el a 33+1 kopjafa! Ez év húsvétjától a sepsiszentgyörgyi templom bejáratát díszítették.



De Anti bácsinak további tervei vannak még velük. Az ötlet és munka tőle származik, a megfelelő faanyag beszerzésében Bajka Tibor és Incze Béla segítettek. (Erre szükség is volt; az anyagbeszerzés is külön teljesítmény, hiszen mindenik kopjafa más-más fából készült!)

Pünkösöd ünnepe különösen felemelő volt a csehétfalvi unitárius templomban. A különlegességet az a 38 darabból álló kopjafa-gyűjtemény közszemlére bocsátása jelentette, amelyet a csehétfalvi származású Balázs Antal nyugalmazott tanító unitárius püspökeink emlékére faragott.

Balázs Antal még megelőlegezett öt kopjafát, az eljövendő új püspököknek, így összesen 38 kopjafa foglalja össze a történelmünket. Az utánuk következők helye nyitva áll...

Az Unitárius Egyház főpásztorai 442 éves történelmünk alatt mindig Isten országa földi megvalósulását, a szeretetet, a helytállást és összefogást szolgálták nemcsak egyházukon belül, hanem más felekezetekkel való kapcsolatukban és a társadalom minden területén. Megbecsült, kiemelkedő személyiségek voltak, akik az unitarizmus fő elvei, az egy Istenhez, nemzetünkhöz való hűség, a jézusi szeretet, a tolerancia nevében szolgáltak. Nekik és az általuk képviselt Unitárius Egyházunknak állít emléket ez a gyűjtemény.

Megtisztelve érezzük magunkat, hogy a mester Sepsiszentgyörgy után a mi templomunkba is elhozta alkotásait. Csehétfalváról a székelyszentmiklósi köri közgyűlésünkre visszük, majd Székelykeresztúron mutatjuk be, ahonnan végleges helyére, az Unitárius Egyház püspöki hivatalának kolozsvári székhelyére kerül majd.

Lőrinczi Lajos

Gaudeamus igitur

Unitárius végzős diákok

Rácz Norbert unitárius lelkész áhítatával, a Péterffy Gyula énekkar *Gaudeamus igitur*jával és Solymosi Zsolt iskolalelkész köszöntő szavaival vette kezdetét a 453. évfolyam ballagó diákjai számára a belvárosi unitárius templomban szervezett ünnepség. „A lehetőségek világa olyan, mint egy gyümölcsöt gazdagon termő almafa. Az alsó ágainak kissé fejletlen



gyümölcsei könnyen elérhetők, míg a fa tetején található almák sokkal érettebbek, és igazi lehetőségeket rejtene. Úgy érzem, hogy az itt eltöltött négy év elegendő tudást nyújtott ahhoz, hogy le tudjátok szakítani a fa tetején elhelyezkedő almákat” – mondta Popa Márta igazgató, a nyár összes virágát kívánva a ballagóknak.

Máthé Dénes egyházi főgondnok úgy vélte: a ballagás, a búcsúzás pillanata felidéri az indulás pillanatait is. Hozzátette: az iskola a gyermek lelkét, szellemét táplálja, és munkásai a tanárok. A főgondnok a pedagógusok munkájáért mondott köszönetet és azt tanácsolta a végzősöknek, maradjanak fiatalos lelkületűek, ne féljenek tisztességeseknek és szabadlelkűeknek lenni.

Szilágyi Mátyás kolozsvári főkonzul kifejtette: a nemzettudat, a hit és egymás segítése nem is teljesebben ki jobban, mint egy egyházi iskola falai között. A tizenegyedik Péntek Borbála beszédében felidéri a kollégiumi évek legemlékezetesebb pillanatait, visszatekintett a külön kis életre, amelyet a végzősök a kollégiumban éltek át. Popa Tímea tizenkettedik tanuló szerint egy búcsúzóznak minden emlék drága. „Most, hogy eljött ez a pillanat, oly nehéz kilépni iskolánk falai közül. A négy év

kihívás volt, útkeresés, nagy munka és nagy kaland” – összegezte.

Fóris-Ferenczi Johanna XI.-es tanuló és Józsa Benedek elsős kisdiák szavalata, valamint Gorzó Boglárka másodikos kisdiák éneke színesítette az ünnepséget. A Péterffy Gyula énekar ajándékdalait és a hagyományos zászlóátadást a ballagó diákok névsorolvasása követte, majd a végzősök átvehették a tanulmányi díjaikat. A XII. H. (humán) osztályból első díjat kapott Csipkés Hajnalka Szende, második díjat érdemelt Prózsa Lilla, és harmadik díjban részesült Brád Szidónia. A XII. R. (reál) osztályból első díjat érdemelt Popa Tímea, második díjazott lett Szigyártó Emma, harmadik díjat kapott Fábián Tünde.

A János Zsigmond Unitárius Kollégium fődját, a Dávid Ferenc-díjat Popa Tímea, Csipkés Hajnalka Szende, Brád Szidónia, Nagy Levente, Prózsa Lilla és Szigyártó Emma vehette át.

Az unitárius egyház fődját, a Kelemen Lajos-díjat idén Márton Csaba Botond kapta, akárcsak a *Cipó* című iskolaiújság szerkesztéséért járó Szabadság-díjat. (D. I., N.–H. D., Szabadság)

2010. június 10-én meghitt hangulatú ballagási ünnepély keretében 58 végzős diák ballagott el a Berde Mózes Unitárius Gimnáziumból. Az újraindított unitárius felekezeti iskola tizennyolcadik évfolyamán egy humán és egy reál profilú osztály fejezte be tanulmányait. Meghívásunkra számos intézmény képviselője megtisztelt jelenlétével. Varró Margit igazgató köszöntőjét követően Bálint Benczédi Ferenc, az Erdélyi Unitárius Egyház püspöke mondott be-



szédet. Ezt követően Fodor S. Sándor tanfelügyelő Ferencz S. Alpár Hargita megyei főtanfelügyelő üzenetét tolmácsolta, illetve Ványolós István főtanfelügyelő-helyettes üdvözölte a végzősöket. A diákjainkat támo-

gató concordi (Egyesült Államok) unitárius-univerzalista testvérgyülekezet részéről Dana Booth mondott beszédet.

A ballagási ünnepély a templomban kezdődött, ahol az áhítatot Lakatos Sándor lelkész-vallástanár végezte. Az ünnepély keretében a végzősök nevében Szilágyi Ildikó búcsúzott az unitárius gyülekezettől és előljárójától, Szombatfalvi József lelkésztől. Az iskola parkjában a végzős diákok nevében Csomos Éva Zsuzsanna tanuló búcsúzott. A hagyományos fáklya-átadás alkalmával Lőrinczi Réka végzős diák köszöntötte a maradó diákokat.

Iskolánk legrangosabb díjában, az Erdélyi Unitárius Egyház által felajánlott Kriza János-díjban, illetve a Bartha Alpár lelkész által 2000-ben létrehozott Tolerancia-díjban a diákok szavazata alapján, jó tanulmányi eredménye és példás magatartása okán idén Vári Tímea végzős diák részesült. Négy éves kitűnő tanulmányi eredménye és példás magatartása alapján Szőke Emőke vehette át az idén alapított, Berde Mózes nevet viselő rangos iskolai kitüntetést. (BMUG, berdemozes.ro)

Egy tízéves érettségi találkozó önmagában talán nem olyan fontos, hogy egy egyházi havilapba kíváncsozzék. Az Unitárius Közlöny hasábjain mégis érdekes amiatt, hogy ez az évfolyam zárta az első generációt az újraindult unitárius gimnáziumban (akkor Teológiai Szeminárium/Gimnázium volt; alább pedig a „T”, avagy teológiai osztály idejéig visszontlátására emlékezünk).

Találkozni újra és újra

Tíz év. Hihetetlen, milyen gyorsan elfutott, és mennyi minden történt ezalatt.

Tíz éve annak, hogy itt somfordáltunk a tanári szoba előtt, lesve, mikor jelenik meg hirtelen, akitől kérezkedni kell, fogfájás, fényképezkedés... és megannyi haditerv és taktika a zsebünkben...

Tíz éve az első nagy diákszerelemnek, hogy életre szóló barátságok kötődtek, tíz éve annak, hogy megszületett az a titkos valami, ami a ide hazahívott mindenkit, az az érzés és az a csoda, amit a találkozni nem akaró ember nem tud megtapasztalni, mert ez pontosan a találkozás öröme: az összetartozás csodája. És olyan büszke és boldog vagyok, hogy ilyen sokan eljöttünk, akár több száz kilométerről is, amikor sajnos a világ nem erről szól, nem a közösségekről, és nem az összetartozásról,

hanem arról, hogy te egyedül vagy a minden, mindenre képes vagy, mindent meg tudsz csinálni, és nincs szükség senkire – és az élet mennyiszere bizonyítja hogy ez nem így van, és megéreztetni velünk, hogy a magány fáj, összeszorít, mint egy prés, és akarva-akaratlanul ott van bennünk a sóvárgás, bárcsak beszélgetés, bárcsak szavak töltenék be a csendet, bárcsak ki lehetne kerülni a sehova-se-tartozás keserű érzéséből az összetartozás csodájába...

És ki lehet, mert itt vagyunk, együtt, a társak, tanár-és diáktársak, iskolatársak, évfolyamtársak, osztálytársak, padtársak, együtt az élményekkel, az emlékekkel, azzal a lelkülettel, amelyet ajándékkul kaptunk iskolánktól, tanárainktól, egymástól... társak vagyunk.

Együtt vagyunk, amíg nem késő, amíg el nem robognak életünkben a soha vissza nem térő alkalmakkal megpakolt szerelvények... Amíg nem késő, amíg vagyunk egymásnak... – ez a kijelentés nem papi túlzás, hiszen a mi osztályunkban már két kedves társunk helye üres; csak a virágok illata és a gyertyák csendbe nyújtózó fénye súgja halkan, hogy ez már igenis késő: társak, diáktársak, tanárok, akiknek bezárult egy ajtó a földön de kinyílt egy az égből, akik már Isten ölelésében, szeretetében vannak.

folytatás a 10. oldalon

Buzogány-Csoma István

Találkozni újra és újra

folytatás a 9. oldalról

Hiszem, hogy most ők is itt vannak közöttünk, érzem és látom a vidám angyalarcokat, érzem és hallom a suttogásukat, az üzenetet: vigyázzatok és őrizzétek egymást, szeressétek egymást, és keressétek a találkozások alkalmait, a nevetések, az emlékezések alkalmait... amíg lehet, amíg nem késő... Mindig örömmel és boldogan készüljétek az újratalálkozásra, a viszontlátásra...

És Reményik Sándor szavait forgassuk szívünkben: „Viszontlátásra, – mondom, és megyek. / Robognak vonatok és életek – / Bennem, legbelül valami remeg. / Mert nem tudom, / Sohasem tudhatom: / Szoríthatom-e még /

Azt a kezét, amit elengedek. / Viszontlátásra: mondom mégis, mégis. / Viszontlátásra – holnap. / Vagy ha nem holnap, – hát holnapután. / Vagy ha nem akkor – hát majd azután. / És ha aztán sem – talán egy év múlva. / S ha még akkor sem – hát ezer év múlva. / Viszontlátásra a földnek porában, / Viszontlátásra az égi sugárban. / Viszontlátásra a hold udvarán, / Vagy a Tejút valamely csillagán – / »Vidám viszontlátásra« mégis, mégis!” (Reményik Sándor: *Viszontlátásra*)

[Elhangzott a Berde Mózes Unitárius Gimnázium 2000-ben végzett diákjainak 10 éves vendiáktalálkozóján, június 19-én, Székelykeresztúron.]

Elköszönő szavak Jakab Dénestől

Ha igaz, hogy Istennek gondja volt reánk akkor is, amikor még meg sem születünk, és gondja lesz reánk akkor is, amikor már rég eltemettek, akkor az örök élet valamilyen hite már nem szorul magyarázatra – ami önmagában amúgy is hiábavalóság lenne, hiszen ezt és ennek mibenlétét „Isten jótékonyan eltakarta vágyó szemünk elől”.

Előttünk hullt a rög egy kedves szolgatársunkra, akit sok szép méltató beszéd mellett „tovább már nem kísérhettünk”.

A közelmúltban meglátogattam. Látható volt, hogy a halál keze van rajta. Halálhíre mégis megrázó volt, hiszen ő egy volt abból a csapatunkból, akiket a gellérdimrei eszmeiség „egy szakaszba” sorozott. Nem is volt akármilyen közkatona, hiszen a szellemi állomány, amelyet kapott, felülmúlta valamennyiünkét.

Tegnap óta az emlékek mezein bolyongtam, és megjelent lelki szemeim előtt az Alba menti, leánykás arcú gyermek-pajtásom, akinek édesapja odaveszett a háborúba, özvegyen hagyva Ilona nénit két kicsi fiával. Három esztendővel járt előttem, de a kertjük alatt ő mutatta meg, hogy lehet horgot csinálni gombostűből. Az is lehet, hogy egy-egy szerencsétlen halacska ráakadt a *sírtett cérnából* készített „damilunkra” – vagy ezt csak odaképelem?

Ő továbblépett a keresztúri iskolába, találkozásaink így csak a nyárra korlátozódtak. E találkozások annak függvényében is alakultak, mikor akadt egy kis idő a mezei munka közben, hogy a Nyikóban megmártózhassunk.



Teológiára ment, és egy évet diáktársak voltunk. Kedves, segítőkész ember volt. Esetenként nemigen hagyta ki a helyzetet, hogy rendesen „meg ne szívasson”. Aztán a Homoród mentén találkoztunk. Ő már három éve pap volt, én a vázlataiért esedező kezdő. Elég gyakran összejártunk. Ádám Dénes, Albert Lőrinc, Kiss Domi, Zoltán Sándor, Gellérd

Imre, Bencző Dénes, András Gyurka és én. (Már csak hárman élünk.)

Hosszú esztendő után Szentábrahámon találkoztunk, ahol a pap és a gazdaember életét élte. Ott folytattuk, ahol huszonevvel azelőtt abbahagytuk.

Volt Dénesnek egy cigány bácsi bejárója, aki besegített a gazdasági munkába. Kitakarította a disznópajtát, almot készített a marhák alá, kóstolt tett a jászolba és így tovább... Ez az úr szokta meginni Jakab Dénesnek a rezesét, amit a pap szívesen is adott neki. Olyan szakszerűen beidegződött a rezes fogyasztása, hogy a „kliensnek” már nem is kellett kimondania óhaját, csak a csorba száját mutatta a papnak, jelezvén: milyen jó is lenne az a *dolog*, ami egy kicsit megrágná az ínyét.

Egy nap, ottjártamkor a lelkész lábtöréssel feküdt. Megérkezett az említett cigány bácsi, és az ínyét mutogatva „bűvölte” a papot a megszkott szertartás folytonosságát nem felejtendő magatartásra. Dénes ráértett erre, és mondta is tüstént, hogy „töltenék magának egy pohárral *abból*, de nézze meg, hogy most nem tudok, mert ágyban vagyok.”

„Én meg is értem – mondta a bejáró –, mert amíg maga *életben volt* (!), örökkéig adott kérés nélkül is.”

Drága Iskolatársam, drága Szolgatársam! Te már ezt nem olvasod! Azért írtam ezt a pár sort, hogy magam is bizonylatoljam, hogy míg „életben voltál”, bizony, adtál kérés nélkül is. Legyen csendes a pihenésed, legyen áldott az emléked!

Farkas Dénes

Aki templomépítő volt

„Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam.” (2Tim 4, 7)

Többtalentumos egykori világi vezetőjét vesztette el közösségünk: június 10-én életének 75. évében elhunyt a maroszentgyörgyi unitárius gyülekezet templomépítő első gondnoka.

Szülőfalujában, Nyomáton öntudatos unitárius szellemiségű nevelésben részesült. Az akkori rendszer kismimmizettjeként 1959-ben több más nyomáti falustársával együtt költözött Maroszentgyörgyre. Ez évben kötött házasságot szíve választottjával, a szintén nyomáti születésű Magdával, házasságkötésük egyházi megáldására is Nyomáton került sor. Három fiúgyermekkel áldotta meg Isten házasságukat, akiket a szülők mindig Isten- és emberszeretetre, becsületes kenyérkeresésre neveltek.

A Maroszentgyörgyön lakó, de önálló egyházközséget még nem alkotó, saját templommal nem ren-

delkező unitáriusok megkeresését, összefogását az 1990-es évek elején Balázs Sándor akkori székelykáli lelkésszel együtt végezte. Kétszáz nap templomépítési közmunka mellett pénzadományokkal és személyes közösségformáló példával lendítette előre ügybuzgó hittestvéreivel a templomépítés ügyét.

Az alapköveteltől az utolsó tetőcserép elhelyezéséig élen járt az önkéntesen vállalt munkában, hitét cselekedetekben mutatta meg.

1996 és 2002 közt az Erdélyi Unitárius Egyház Főtanácsa tagjaként hűséggel tevékenykedett. Elkötelezettségéért, egyházhűségéért tiszteletbeli gondnoki címmel tüntették ki. Megalakulásától kezdve tagja volt a helyi Soli Deo Gloria Ökumenikus Vegyeskarnak és az Új Tavasz unitárius kórusnak.



A temetési gyászszertartásra június 12-én került sor. A helyi római katolikus ravatalozóból kísértük utolsó földi útjára és az unitárius temetőkertbe temettük el nagy részvétel mellett.

Nyugodjék békében, emlékét kegyelettel megőrizzük!

Pálffy Tamás Szabolcs

Főhajtás nagy emberek előtt

Konferencia Servet és Blandrata tiszteletére

Észak-Olaszországban, Piemont megyében, hegyek lábánál fekszik a kis középkori város: Saluzzo. A belváros utcáit ma is az évszázados macskakövek borítják, sok régi temploma gyönyörű freskókat rejt, lakóházai számtalan történelmi eseménynek voltak tanúi.

E kisvárosból származott az orvos, politikus, teológus Giorgio Biandrata (azaz Blandrata György, ahogy az erdélyi unitárius egyháztörténelem említi). Szabadelvű nézetei miatt hamar távozniya kellett a katolikus Olaszországból, és miután bejárta Svájc különböző városait, Lengyelországban, majd Erdélyben tevékenykedett. Ő volt az, aki elhozta Erdélybe a kor legfelkavaróbb művét, Miguel Serveto *Restitutióját*. A könyvvel együtt hozta magával az új eszméket, a reformáció radikális irányzatát. Az itteni különleges társadalmi-kulturális helyzet befogadónak tűnt, Dávid Ferenc és társai pedig felkarolták az eszmét. Így indulhatott útjára az a gondolkodásmód, vallás, életszemlélet, amelyet ma, a 21. században is gyakorlunk és megélünk.

Az antitrinitárius eszmék két fő előfutára, Serveto és Biandrata tiszteletére tartottak nemzetközi konferenciát május 21. és 22. között Saluzzóban, *A lelkiismeret sza-*



Jelenet a Biandrata-színműből.

Balról jobbra: Dávid Ferenc, G. Biandrata, Izabella királynő, Campanus domonkos szerzetes, Báthori István.

badása, az emberi jogok forrása címmel. A kisvárosban működő Biandrata Szövetség és az Olaszországi Unitárius Közösség meghívásának eleget téve egyházunk képviselőként részt vehettem a kétnapos rendezvényen.

Olaszország rangos reformáció-kutatói, a spanyol Serveto Intézet vezetője, egyetemi tanárok tartottak előadásokat Biandrata életével, tevékenységével, valamint Serveto indíttatásával és életművével kapcsolatban. Igen érdekes volt meghallgatni úgymond az „ellenfél” vélemé-

folytatás a 12. oldalon

Mikó Ferenc

Főhajtás...

folytatás a 11. oldalról

nyét is: a genfi Szent Péter templom lelkésze, jeles Kálvin-kutató mutatta be azokat az irányvonalakat, amelyeket annak idején a nagy reformátor követhetett Serveto perében. Több előadás hangzott el a lelkiismeret szabadságával és e szabadságjog hatásával kapcsolatosan.

Volt alkalmunk megtekinteni egy érdekes színi előadást, amely Biandrata életéről szólt. A darab, amelyet az amatőr színjátszó társulat egyik tagja írt, többnyire Erdélyben játszódik, címe: *Biandrata György – róka és oroszlán*. A színen megjelenítették Serveto alakját, amint Kálvinnal vitatkozik, majd Biandrataét, aki Erdélybe menekül, és itt Melius Juhász Péterrel, Dávid Ferencsel, János Zsigmonddal, Izabellával, Báthori Istvánnal kerül kapcsolatba. A következő nap egy nagyon érdekes dokumentumfilmet láthattunk Serveto életéről és elítéléséről.

A konferencián részt vett és előadást tartott Jean Claude Barbier, a francia unitáriusok világi vezetője, valamint az olasz unitáriusok képviselőjében Roberto Rosso lelkész, Pierluigi Servida és Alec Falasca gyülekezeti tagok. Az országban szétszórtan élő unitáriusok pár

éve kezdtek szerveződni. Főleg a világháló révén tartják hetente a kapcsolatot. Ha összeülnek, erdélyi unitárius hagyományokból kialakított egyéni szertartásokkal ünnepelnek. Ez alkalommal is – a konferencia más résztvevőivel együtt – pünkösdi alkalmával úrvacsorai szertartást tartottunk a helyi lelkéssel együtt. Külön érdekesség, hogy az *Adjunk hálát mindnyájan* kezdetű, hagyományosan Dávid Ferencnek tulajdonított énekünket olasz nyelvre fordították, és az eredeti dallammal elénekelték. A kis közösség nagyon örült az erdélyi képviselőnek. Részükről sem maradt el a látogatás, hisz június folyamán Budapestre utazott Rosso lelkész, és Falascával együtt részt vettek a konfirmációi ünnepélyen.

Úgy érzem, nagyon fontos volt a konferencián való részvétel abban, hogy megláthassuk: a különleges antitrinitárius/unitárius eszméket a magyar nyelvterületen kívül is mélyrehatóan kutadják, régi műveket közölnek, tudományos munkákat adnak ki ebben a tárgyban. Ugyanakkor unitárius jelenlétünk fontos jelzés volt a kutatók felé, hogy az eszme, amelyet vizsgálunk, a szabadelvűség, a tolerancia, a másság elfogadása ma is él unitárius közösségeinkben és több mint négy évszázada őrizzük azt az örökséget, amely Nyugat-Európából a Kárpát-medencébe áramlott.

Nagyvilág

Film készült Johanna „nőpáparól” Heves vitákat okozott a katolikus egyházban a Johanna nőpáparól készített mozifilm: sokak szerint ugyanis „Johannes Anglicus” sosem létezett, és alakját csak a korai reformáció során alkották meg, hogy ezzel is szégyent hozzanak Rómára. A vitatott történetből nemrég film készült. A történet szerint a 9. században Németországban, angol szülőktől született lány a női érvényesülés lehetetlensége miatt fiúnak álcázta magát és belépett a bencés rendbe. Johannes Anglicus néven előbb Görögországban, majd Rómában tanult, ahol annyira lenyűgözte képességeivel az egyházi vezetést, hogy csakhamar bíborossá nevezték ki, és végül 853-ban, IV. Leó halála után pápává választották. Három évig ült Péter székében, ám egy körmenet alatt gyermeket szült(!) A feldühödött tömeg ekkor egyesek szerint halálra kövezte, mások szerint hozzákötözték lovához, amely végighúzta Róma utcáin. A katolikus egyház szerint a történet puszta mese, hiszen a nőpáparól egyetlen kortárs forrás sem említi. A *L'Avvenire* című lap az Olasz Püspöki Konferencia véleményének helyt adva „kitalációnak” minősítette a történetet, és a film alkotóit „hihetetlenül korlátolt látásmóddal” vádolja. A film alapjául szolgáló könyv szerzője, Donna Woolfolk Cross szerint az egyház reakciója érthető, hiszen ma is az a trend jellemző, amely szerint minden hasonló történetet jobb elfelejteni, és kiradírozni a történelemkönyvekből. (*The Daily Telegraph*, mult-kor.hu)

Hány nyelvre fordították le a Bibliát? Ausztráliában három férfi kétezer kilométert gyalogol azért, hogy

felhívják a világ figyelmét: kétezer nyelven még ma sem érhető el a Biblia. Vajon a világ 6900-ra becsült nyelve közül tényleg csak kétezerre nem fordították volna le az Írást? Vitathatatlan, hogy a Biblia a legtöbb nyelvre lefordított könyv. Az interneten elérhető információk szerint viszont eddig „csak” körülbelül 2450 nyelven hozzáférhető legalább egyik könyve, és mindössze 438 nyelven a teljes Biblia. Teljesen pontos adatot valószínűleg nem várhatunk a kérdésben, mert jelenleg is legalább további 600 bibliafordításon dolgoznak a lelkes fordítók, így akár naponta is gyarapodhat a Biblia elérhető nyelveinek száma. A kétezeres számhoz úgy juthatott a három ausztrál férfi, hogy a különböző bibliafordító társaságok ennyire becsülik azon nyelveknek a számát, amelyeket több mint pár tíz ember beszél. Az ilyen kicsi nyelvekre még az egyébként híresen lelkes bibliafordítók is azt mondják, hogy esetükben már egyszerűen nem praktikus a nagy könyv rendkívül időigényes fordításával bíbelődni. A legtöbb nyelvre lefordított könyvek listáját nagy előnyvel vezeti a Biblia. A második legtöbb nyelvre fordított könyvet, a *Pinocchiót* már „csak” 260 nyelvre fordították le. S íme a „top tíz”: 1. *Biblia* – 438 teljes fordítás, 2454 részleges fordítás; 2. *Pinocchio* (Carlo Collodi) – 200/260; 3. *A zarándok útja* (John Bunyan) – kb. 200; 4. *A kis herceg* (Antoine de Saint-Exupéry) – legalább 180; 5. *Andersen meséi* – 153; 6. *Jézushoz vezető út* (Ellen G. White) – legalább 135; 7. *A Mormon könyve* – 107; 8. *Korán* – 102; 9. *Az alkimista* (Paulo Coelho) – 67; 10. *Harry Potter* (J. K. Rowling) – 67. (nyest.hu)

• összeállította KBZ •

Róma, az Örök Város

A történet folytatódik, álmaink tényleg valóra válnak, ha komoly az elhatározásunk, és teszünk is érte. Ma sem tudom jobban megfogalmazni a kirándulás lényegét, mint ahogy egy évvel ezelőtt tettem, amikor a bécsi kirándulásról számoltam be: „Alsófelsőszentmihályon hagyományra vált, hogy a húsvét utáni időszakban kirándulni megyünk az egyházközség szervezésében. Idősebb híveim véleménye szerint ezek az élmények maradnak meg lelkünkben, amelyeket örökre magunkkal viszünk. Ők megtapasztalták, hogy mennyire értékes az Idő minden egyes perce, amit élni kell, itt és most. Mi pedig élünk a lehetőségekkel, felkerekedünk és elmegyünk azokra a helyekre, ahová a szívünk húz.”



Így esett az idén a választás Rómára. A szervezés már az év elején elkezdődött és sok izgalommal járt. Kérdések toltak elő: lesz-e elég jelentkező a válságos időszak ellenére, aki vállalja a repülő utat? Felszáll-e a repülő? (Hisz néhány nappal az indulás előtt még le voltak zárva a repterek a vulkáni hamu miatt.) Mi lesz, ha ott-tartózkodásunk alatt hirdetnek „vesztégzárát”? Aggodalmaink rendre elenyésztek, köszönhetően a Turul utazási iroda jó szervezésének és az aranyosgyéresi Agrosel Kft támogatásának. Az esős idő ellenére április 23-án délben felszállt a repülő csapatunk 20 szentmihályi és 20 aranyosgyéresi tagjával, hogy épp száz perc alatt Rómába szállítson. A repülés mindig nagy élmény. Sokan közülünk először ültek repülőn, idősebb egyházközségi tagunk megjegyezte: „Jobb, mint az autóbusz!” Utazásunkat érdekesebbé tette, hogy pilótánk anyanyelvünkön köszöntötte a csapatot.

A reptérről autóbusz szállított a kempinghez, ahol elfoglaltuk szálláshelyeinket és már indultunk is városnézésre. A Forum Romanum előtt Szász Hunor idegenvezetőnk megelevenítette a köveket és a történelmi korokat – szinte láttuk a bevonuló győztes császári seregeket. A leszálló estében még megnéztük Traianus Fórumát, de mivel az eső is eleredt, csakhamar visszaindulunk.

Másnap végigkísért az eső, de ez semmit sem vett el a kedvünkől, egy kis buszozás és metrózás után ott

álltunk a „Szent Péter bilincsből” templom bejáratánál. Idegenvezetőnk elmondta, hogy az ereklyeként őrzött bilincseken kívül érdemes megfigyelni a híres Mózes-szobor homlokán a két kis dudort, ami egy „bibliai elírás” következtében került oda. A szobor tényleg gyönyörű, megszólalásig ki van dolgozva. Innen a Colosseumhoz érkeztünk, amely az ókori Róma egyik legmonumentálisabb emléke. Az ellipszis alakú cirkusz falai ma is hordozzák a légkört és a hangulatot, amelyet a *Gladiator* című film örökített meg. Ezután a Pantheont néztük meg, amelynek gigantikus a térképézése. A kör alaprajzú templom átmérője ugyanannyi, mint a kupola magassága: 43,2 m. Érdekes a megvilágítása, a kupola tetején levő kb. 9 m átmérőjű nyíláson (*oculuson*) árad csak be fény. Itt temették el Itália első királyait, több kiváló művészt és államférfit. Rövid ebédszünet után a Trevi kútban gyönyörködhattunk. Középen Neptunus, a tenger istene áll, körülötte különböző tengeri lények szobrai emelkednek ki a vízből. Amint az „kell”, háttal állva jobb kézzel bal váll fölött dobtunk pénzt a kútba. A hiedelem szerint, aki ezt megteszi, azt a forrás nimfája visszahozza az Örök Városba.

Hamarosan a Spanyol téren állva a hajó formájú szökőkutat csodáltuk, végigjártuk a pihenőkkel, teraszokkal, gyönyörű virágokkal gazdagított, többágú Spanyol lépcsőt, amely az 1720-as években épült. Autóbusszal jutottunk ki a város szélén levő Szent Calixtus katakombához. A mintegy 20 kilométernyi föld alatti folyosórendszernek csak kis része nyitott a látogatók előtt. Mély benyomást tett ránk a sziklába vájt sírkamrák több méter magas „polc-rendszere”, a pápák kriptája, valamint Szent Cecília sírboltja. Kedves volt az idegenvezető páter, nyakában kihangosított mp3-as lejátszóval magyar idegenvezetést biztosított számunkra. Napi látogatásunkat a Lateráni Szent János bazilikánál fejeztük be. Méltán a katolikus egyház legfőbb temploma ez, a mindenkori pápa püspöki székesegyháza. A barokk stílusú templomnak gazdagon díszített aranykazettás mennyezete és oltára, gyönyörű márványpadlózata van, és az egész épületen nincs egyetlen tenyérnyi hely sem, amely nem lenne díszítve. Fáradtan, de élményekkel gazdagon tértünk a szállásra.

Vasárnap reggel gyönyörű napsütésre ébredtünk, és ott állt előttünk az új kihívás: a Vatikán! Először a Szent Péter teret néztük meg. Az ellipszis alakú tér legszeleesebb pontja 340 méter, két oldalon négyes oszlopsorban 284 dór oszlop áll. A fedett oszlopsor párkányán 96 életnagyságnál magasabb szobor áll. A tér közepén egy egyiptomi obeliszk nyúlik az égbe, amely még Néro császár idején került a környékre. A teret két szökőkút egészíti ki, amelyek az 1600-as években épültek, és mindkettőből több mint 5 méterre lövell a vízszög. Lenyűgözőek a méretek és az arányok! Idegenvezetőnk részletes ismertetője után a Szent Péter bazilika megtekintése következett. Először az alagsorban láttuk Péter apostol sírját, végigjártuk a pápák sírhelyeit, megnéztük a magyar kápolnát és rácsodálkoztunk, hogyan őrzik II. János Pál nyughelyét.

folytatás a 14. oldalon

Dimény József

Róma, az Örök Város

folytatás a 13. oldalról

A bazilikában a látogatásra szánt idő rövidnek tűnt; feledhetetlen élmény volt testközelből látni Michelangelo Pietáját, a baldachinos főoltárt, a kupola „dombját” 45 méter magasságban. Minden gigantikusnak tűnt: a kápolnák, a pápák emlékművei, Péter „trónszéke”. Szinte megszedülve jöttünk ki a térre. Protestánsként azt látja az ember, hogy magas fokon van ötvözve itt művészet és gazdagság. Több száz méteres sor vezetett a vatikáni múzeum bejáratához. A tömeggel együtt haladva néztük meg a gobelinek galériáját, a térképek folyosóját, híres festők több száz éves alkotásait.

Nekem leginkább két festmény tetszett: „A Szentségek vitája”, vagyis a *Disputa*, Fra Angelico alkotása, illetve Raffaello: *Athéni iskolája*.

Belépve a Sixtus-kápolnába hatalmas tömeget láttunk: egyrészt tömérdek látogatót, másrészt rengeteg egészalakos festményt. Az az érzésem támadt, mintha *mind* élne. A 40 méter hosszú és több mint 20 méter magas kápolna oldalfalain megtalálhatók az Ó- és Újszövetség legfontosabb történetei. Michelangelón kívül olyan neves művészek dolgoztak itt, mint Botticelli, Luca Signorelli, Pinturicchio, Ghirlandaio, Perugino, Rosselli stb. A mennyezet öt kisebb és négy nagyobb freskóját maga Michelangelo festette negyedfél esztendő alatt. Örömmel ismertem fel a freskók között a híres *Ádám teremtését*. Jó volt élőben látni a kimagaslóan dinamikus, drámai és egyszerűen szép képet. Mintha megállt volna az idő – bármeddig elidőztem volna e képek között.

Néhány emléktárgy megvásárlása után elbúcsúztunk Vatikántól és visszatértünk Róma központjába, megnéztük a II. Viktor Emánuel-emlékművet. A hatalmas fehér

márvány építményt a 20. század elején emelték. Középen az egységes Itália első királyának óriási bronzszobra, alatta a Haza oltára és az Ismeretlen katona sírja áll. Ez az épület stílusával, jellegével nagyon eltér az ókori építkezés maradványaitól, nem hiába csúfolják Róma lakosai „írógépnak”. Am a tetejéről gyönyörű a kilátás.

Vasárnapi látogatásunkat a Jézus-templomnál fejeztük be. Ez a jezsuita rend főtemploma. Homlokzata egyszerű, visszafogott, nem sejteti, hogy a beltér milyen gazdagságot takar. Egész napi látogatás után úgy mentünk be, hogy nem tudnak már semmi érdekeset mutatni. Sikerült ismét meglepniük, mert e templom belseje a korai barokk hatásos példája. Szinte földbe gyökerezett a lábunk, látva azt a gazdagságot és díszítettséget, ami ezt a templomot jellemzi. A mennyezetfreskó felhőbe tűnő középső része szinte kitért a falat, hogy azon túl az égbe láthassunk. Ezt a látványt felerősítette a közepén elhelyezett hatalmas tükör, amely a távolságot megkétszerezte. Nem mindennapi látvány a díszes barokk oltár a rendalapító Loyolai Szent Ignác sírja felett. Az élménybőséget csak fokozta, amikor megszólalt az orgona. A templom három különböző pontján elhelyezett orgonatestet a kereszthajó jobb alsó részén elhelyezett játszóasztaltól vezérlik. Minden egyes hang csodálatosan betöltötte a templomot.

Estére értünk a szállásra, ahol egy pohár bor mellett összegyűlve megköszöntük az idegenvezetőnek a pontos és részletes ismertetőit, a szép élményeket – és már arról beszélünk, hogy a jövő évben Spanyolország, Svájc, esetleg London és környéke következzen.

Miközben ismét a levegőbe emelkedtünk és zsugorodtak a város pontjai, úgy éreztem: szerencse, hogy dobtam pénzt a Trevi-kútba, mert olyan ez a hely, ahová érdemes visszatérni. Róma tényleg az Örök Város...

Harmóniasarok

Újrakezdés

Előfordult már, hogy mondogattuk, sőt fogadkoztunk is, hogy más-ként lesz? Leszokunk a dohányzásról, többet sportolunk, tudatosabban élünk, több időt töltünk gyerekeinkkel, elhagyjuk gyengeségeinket, rendet teremtünk kapcsolatunkban vagy éppen kiszállunk belőle, és végre úgy fogunk élni, ahogy valójában mindig is szeretnénk volna.

Aztán eljött a holnap, és nem történt semmi. Még egy párszor fogadkoztunk, de az újrakezdés soha nem következett be. Túl megszoktuk régi önmagunkat, az ismert helyzetet, és

végül is az egyszerűbb, kényelmesebb utat választottuk, beletörődve sorsunkba.

Egyáltalán szükséges a változtatás, az időnkénti újrakezdés? Bárki mondhatja, hogyha életünket bölcsen vezetjük, nincs szükség ilyenre. És teljesen igaza is lenne, ha éppen nem rólunk, emberekről lenne szó. Mert, ha nem is célunk az állandó növekedés, még a nagyon jó életvezetést is meglepheti egy váratlan esemény, egy teljesen elhibázott lépés felboríthatja az addigi rendet.

Ilyenkor is lehet ragaszkodni a megszokotthoz, és mondogatni, hogy elveimet pedig fel nem adom. Talán még akkor sem, amikor a jóllétnek már a látszatát sem bírjuk fenntar-

tani, és elfojtásaink eredményeként már komoly betegségeket cipelünk.

Lehet-e alkalmazkodni, és ha igen, hogyan a nem kívánt változásokhoz? Esetleg lehet-e úgy alkalmazkodni, hogy közben egyéniségünk megmaradjon, és a változtatásban is megtaláljuk nyugalmunkat – sőt többek legyünk? Nyitottság és rugalmasság kellene. Az egyéniség kialakulása nem azt jelenti, hogy mindig ugyanúgy reagálunk, mert ez már merevség. A fejlődéshez el kell fogadnunk az új dolgokkal való ismerkedést, a tanulást. És itt most nem az iskoláról beszélünk.

Az újrakezdés csak azok számára létező lehetőség, akik képesek őszintén szembenézni mind a fájdalmak-

kal, mind saját korlátaikkal. Akik egy új lapra fel tudják írni azokat a dolgokat, amik eddig akadályt jelentettek, és közben tudják, őszintén kimondják, miben is kell változniuk a továbblépéshez. Akik küzdelmükben, tragédiájukban is hiszik, hogy van egy felsőbb szint. A nyitottság azt is jelenti, hogy az ember nem zárkózik el az új felismerésektől. Megkeresi a számára járhatót és elfogadhatót, s ezt igyekszik megvalósítani. A rugalmasság pedig az, hogy nem ragaszkodik mereven addigi nézeteihez, szokásaihoz. Nem arra gondolok, hogy valaki túl könnyen feladja nézeteit és bevett szokásait, hanem képes újra

megvizsgálni azokat, és szükség esetén rugalmasan alakítani azokat.

A nyitottságot és rugalmasságot az ifjak tulajdonságaiként szokták emlegetni. Az érett korban levő nyitott és rugalmas személyiségeket pedig fiatalos időségeknek szoktuk nevezni, akik testileg is később öregszenek.

A „képes vagy újrakezdeni?”-t kérdezhetjük így is: „akarsz fiatal maradni?”

Itt nem az a kérdés, miként következhet be életünkben olyan törés, válság, amely újrakezdesre kényszerít minket. Mert a kudarc, csalódás, házassági válság, karrier-átrendeződés, betegség létező valóságok. A monda-

tot, amely úgy kezdődik: „velem sosem...”, jobb, ha mihamarabb elfeledjük. A kérdés inkább az, hogy ha bekövetkezik, képesek és készek vagyunk-e az újrakezdesre?

Addig is: őrizzük, gyakoroljuk magunkat a nyitottságban és rugalmasságban. Mert minden esélyünk megvan arra, hogy valamikor életbevágóan nagy szükségünk lesz rájuk. Ha pedig már el is jött az idő számunkra, ne feledjük: van tovább is, van felsőbb szint is, a fájdalom és válságon és csalódáson túl is van szép, harmonikus élet. Többnyire rajtunk áll!

Ferenczi Enikő

Falunapok Kénosban

Május utolsó hétvégéje fellármázta az Örhegy lábánál csendesen, lombok által eltakart falu csendjét. Május 28-a és 30-a között került sor ugyanis a Kénosért Egyesület szervezésében az I. Kénosi Falunapok rendezvényre. A rendezvény pénteken labdarúgó-mérkőzéssel kezdődött a Homoródszentmártoni Önkormányzati Hivatal és a kénosi labdarúgócsapatok között. Ezt táncház követte. Szombaton reggel az oklándi fúvószenekar fűjt ébresztő-gyülekezőt, majd a tavaly felújított és kibővített művelődési házban megtörtént a falunapok hivatalos megnyitása is. Köszöntötte a rendezvényt Kerekes Péter polgármester, szerepeltek a kénosi általános iskola diákjai. A megnyitó keretén belül sor került *Az én falum* című rajzpályázat és a *Múlt és jelen Kénosban* fényképkiállítás megnyitójára. A rajzpályázatot iskolásoknak hirdettük meg, míg a fényképkiállítás célja az volt, hogy régi fotográfiákon és „friss” képeken párhuzamosan mutassa be a falut. Szeretek fényképezni, s arra gondoltam: ha már egy kamera mögül alkotok, miért ne láthatná meg más is a fényképeimet.

Az önálló kiállítás megszervezésének ötlete már marosvásárhelyi gyakorló évem alatt megfogant. Az ottani

egyházközség tanácssterme helyet is adott volna egy kiállításnak, ez azonban időszerűe miatt nem valósulhatott meg. Így alakult, hogy 2010 elején, amikor a falunapokat szervezni kezdtük, felajánlottam a Vásárhelyről magammal hozott ötletet. Azért is gondoltam erre, mert a faluban más is van, aki hobbi szinten fényképezik. Az eredeti terv az volt, hogy bemutassam a falu arculatát archív fényképeken, majd az elmúlt tíz évet, és végül részletesebben a falu mindennapjait.

Ehhez kértem és kaptam segítséget Homoródszentmárton önkormányzatától. Sokat segítettek a fiatalok: kasírozni, a képeket a falra szerelni. Igaz, hogy többet is ki lehetett volna állítani a múltbeli képekből, de egyelőre ennyi érkezett be. Az újkeletű képeket Mózes Tamás, Andorkóné Gál Kinga és a magam gyűjteményéből válogattuk. Az elképzelés az, hogy ez egy állandó kiállítás legyen, amelyet időnként frissítünk, bővítünk. Bármikor megtekinthető a művelődési házban.

A nap további részében labdarúgó-mérkőzések és vetélkedők váltották egymást. Pályára lépett egy békéscsabai és a kénosi csapat, illetve az Udvarhelyi Híradó csapata (!). A rövid bajnokságot a békéscsabai csapat nyerte. A mérkőzések között kötélhúzásban, zsákban-futásban és palacsintaevésben mérhették össze erejüket a bátor vállalkozók. Délután lépett színpadra a Boróka néptánc-együttes Kelemen Erzsébet tanárnő vezetésével. A késő délután fénypontja – a valamikori *Csillag születik* döntőse –, „sztárvendégünk”, Bíró Gergő fellépése volt. Őt követte és egyúttal a fellépők sorát zárta Simó Annamária. A napot reggelig tartó táncmultság koronázta meg.

A falunapokat vasárnap istentisztelettel zártuk. Ennek végeztével mondtunk köszönetet támogatóinknak: a Romantika étteremnek, a Triga Kft-nek, minden magánszemélynek, aki munkával, lelkesedéssel állt mellénk. És persze megköszöntük az Udvarhelyi Híradónak a médiapartnerséget. Elismerés illeti mindazokat is, akik adományaikkal támogatták a Kénosért Egyesületet, a torony javítását és az észak-magyarországi árvízkarosultak megsegítését.

Andorkó Attila



Múltidézés

„1910. március 20-a ünnepnapja volt a segesvári egyházközségnek. E napon teljesült az a régen táplált vágya, hogy 27 évi fennállása után rendes lelkészt kaphatott...” – idézett a helybéli lelkész a beszámolóból, ahonnan megtudhatjuk, hogy az ünnepély a „református testvéreink jóindulatú szívességéből” az ő templomukban tartott. A jeles eseményre hivatalosak voltak a helység különböző vallásfelekezeteinek vezetői, esperesek, városi papok, segédlelkészek, iskolaigazgatók, tanítók, a polgármester és a bankigazgató. A leírásban pontos név- és tisztségjegyzék is szerepel. A kinevező okiratot Gvidó Béla Küküllő-köri esperes olvasta fel. Nagy Béla lelkész tartalmas szószékfoglaló beszédet tartott, mint aki nem erővel, sem hatalommal, hanem „az ő lelkével” jött híveihez. Az akkori főpásztorunk, Ferencz József üzenetét Csifó Salamon kolozsvári lelkész, teológiai tanár tolmácsolta. Az énekvezéri teendőket a dombóói József Dénes tanító végezte. A lelkészbeiktató istentisztelet után közgyűlést tartott a keblitanács az esperes elnöklete alatt, majd a Frank vendéglőben közebéden vettek részt, ahol az emelkedett hangulatban szebbnél szebb pohárköszöntők hangzottak el, éltetve a királyt, a püspököt, a főispánt.

Kiss Gábor egykori egyházközségi jegyző így nyilatkozott a maga rendjén: „Az elhangzott szónoklatokból az az általános vélemény alakult ki az idegen felekezetűek körében is, s ennek több oldalról kifejezést is adtak a jelen voltak közül sokan, hogy az unitáriusoknak elsőrendű szónokai vannak.”

Benedek Enikő



Unitárius rádióműsorok

Rádió-istentisztelet

Kolozsvári Rádió, alkalmoszerűen, vasárnapokon, 17.30-kor. Szerkeszti: Solymosi Zsolt. Július 18.

Meditáció – az elmélkedés műsora

Kolozsvári Rádió, 909 m és 1593 m középhullámon, valamint a 95,6 MHz-es ultrarövid-hullámon, szerdai napokon, 9.30. Szerkeszti: Kovács Mária. Augusztus 4., 25.

Igehirdetés

Az unitárius egyház részéről Marosvásárhelyi Rádió, a 98,9 MHz ultrarövid, valamint 1323 kHz (Maros) / 1593 kHz (Hargita) középhullámon. Szerkeszti: Tóth Béla. Vasárnapokon 12.00 órától. Augusztus 8. (Pál János)

Unitárius félóra

a székelyudvarhelyi Prima Rádióban, a 87,9 MHz-en, illetve interneten a www.prima-radio.ro címen. Szerkeszti: Csáki Levente. Minden vasárnap reggel 8.30-kor.

nők világa

Köri nőszövetségi konferencia Székelyszentmiklóson

A székelykeresztúri egyházközségben a Köri Nőszövetségi Konferenciát június 19-én szervezték meg a felújított szentmiklósi iskolaépületben. A konferenciát a korábbi évek gyakorlatához híven a köri közgyűléssel kapcsolták össze.

A templom udvarán felállított sátor körül zajlott a gyülekezés, ahol kávé, teát, szendvicset, kalácsot lehetett fogyasztani. Majd a templomban áhitattal kezdődött a közgyűlés, imát mondott id. Szombatfalvi József székelykeresztúri lelkész. Ezután a nőszövetségi tagok átvonultak az iskola épületébe.

Székely Mónika tarcsafalvi tiszteletes asszony köszöntötte a kör nőszövetségeinek képviselőit. Elmondta, hogy a faluban 46-an vannak, ebből 15 nő, akik nagy szeretettel vártak és kívánják, hogy érezzük jól magunkat. A továbbiakban a tisztségviselők választására került sor, amelyet az elnöklő Szombatfalvi Anna vezetett le. A szavazás eredményeként a következők kerültek a vezetőségbe: elnök: Berei Enikő, titkár: Jakab Borika, pénztáros: Bálint Magdolna, választmányi tagok: Gál Magdolna, Lőrinczi Margit, Bak Erzsébet, Gergely Sára. Ez alkalommal két előadást is meg-

hallgathattuk. Ferenczi Enikő *Mit jelent nőnek lenni a 21. században* című érdekes előadásához többen is hozzászóltak. Ilyés Lenke kobátfalvi tanárnő *A táplálkozás rendjéről* beszélt. A testi táplálékainkról, a vidékünkre jellemző táplálkozási szokásokról szólt, de az ételsorok összeállításáról, az ételek tálalásáról, a táplálkozási ritmus napi, heti és évi rendjéről is. Az előadás végén a tanárnő röviden ismertette Kobátfalva kismonográfiáját („Így volt...”), Szombatfalvi Anna pedig a könyv bemutatójára Székelykeresztúrra hívta meg a jelenlevőket. Az istentiszteleten Bálint Magdolna gondnokné a falu szülöttének, Farkas Árpád egyik versét szavalta el. A konferencia közebéddel zárult.

Bak Erzsébet

Köri találkozó-dömping júniusban

Kálnokon köri találkozót szerveztünk június 11–13. között, amelyen összesen 43 személy vett részt 6 településről (Ürmös, Brassó, Sepsiszentgyörgy, Vargyas, Homoródújfalú és Kálnok).

Az áhítatot Finta Emese, a helyi tiszteletes asszony tartotta a templomban. Ezt egy mozgalmas játék követte: a falubeliektől különböző tárgyakat kellett összegyűjteni, illetve a falu nevezetességeit megkeresni. Az egyletesek bátorságát próbára tevő játékot az ebéd, majd Kolombán Gábor egyetemi tanár előadása követte, amelynek köszönhetően jobban megismerhettük a falu régi világát, a kalákák íratlan szabályait, a faluközösség szokásait, illetve napjainkban a városi közösségek viszonyulásait a hagyományokhoz. A jól megérdemelt szünet után Pál Tünde vallástá-

nárnő, pszichológus az egyház és az ifjúság kapcsolatáról tartott előadást. Sok hasznos tippet kaptunk, hogy az egylet keretén belül a szórakozáson kívül még mit lehetne tenni, hogyan tudnánk a rászorulókon egy kis összefogással segíteni stb. Az előadás végén hallani lehetett a kis csoportokat, hogyan sugdolóznak a terveikről, miket is találtak ki ezen előadás hatására. A vacsora után egy fergeteges, éjszakába nyúló buli következett. Vasárnap reggel elég nehéz is volt az ébredés, mégis mindenki elért reggelire. Sajnos az istentiszteletre a csapat kissé megfogyatkozva érkezett, mivel egyesek haza kellett hogy menjenek. Délben kiosztottuk az emléklapokat, és megköszöntük mindenkinek a segítségét, illetve a részvételt.

Nem sokkal azután, hogy Kálnokon lejárt, Szinden kezdődött egy másik köri találkozó, ezúttal a Kolozstorda köri egyleteseknek. Sajnos ezen már nem voltak olyan nagy létszámokban, viszont egy baráti hangulatú találkozót mondhattunk a magunkénak. A hangsúly a csoporton volt, így csapatépítő játékokkal melegítettünk be. Senki nem felejté majd könnyen, hogy a szőnyeget hogyan is kell úgy megfordítani, hogy közben mindenki



rajta áll. A közös főzés és a hangulatos beszélgetések késő éjszakáig igazi hangulatot biztosítottak a programnak. Mindenki mesélt egy kicsit a rendezvényes élményekről, és próbáltuk meggyőzni egymást, hogy miért is olyan jó például színjátszóra járni.

Ezúttal a kultúrák, illetve szokások voltak terítéken, és ennek keretében megnéztük néhány nép érdekes szokásait, vallását, hagyományait, majd később a csapat egy hatalmas egyvelegbe sűrítette össze, amit tanult, látott. Így született meg az a jelenet, amelyben jól megfért a totemoszlop a japán harcossal vagy az arab imádságokkal.

Így járt le a hosszúnak nem mondható, viszont annál érdekesebb köri találkozó Szinden, ezúttal is köszönjük azoknak, akik ott voltak, akik pedig nem, csak sajnálhatják, amit kihagytak. (Szócs Lilla, Kókosi Emese, Nagy Enikő)



Gyermeknap közösen



Az Életfa Családsegítő Egyesület és a Szabadság napilap idén is megszervezte Kolozsváron az immár hagyományos gyermeknapi rendezvényét, május 29-én. Az Erdélyi Unitárius Egyház két szervezete révén képviseltette magát a rendezvényen: a Gondviselés Segélyszervezet és az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet a Babarádióval (www.babaradio.ro) közös sátor alatt húzódott meg. A sátor legnépszerűbb tevékenysége az arcfestés volt: négy óra alatt több száz gyermek arcát díszítettük kívánságuk szerint. Később Gryllus Vilmos *Maszkabál* című albumának karaoke változatára énekeltek a vállalkozó gyermekek. A rendezvénynek otthont adó iskolaudvar csengett a vidám gyermekhangoktól. A kis énekesek almát, cukorkát kaptak jutalmul. (Rácz Mária)

Sportnap-döntő

Hogy milyen gyorsan múlik el egy év, akkor vesszük leginkább észre, ha megállunk egy percre és visszagon-
dolunk: te jó ég, mennyi mindent tet-
tem a „tavaly ilyenkor” óta! Valahogy
így volt ez a sportnapokkal is. A má-
jusi évzáró sportnap volt Nyárádsze-
redában, ahogy az már szokás lett. A
gulyásfőzés és a meccsek nézése kö-
zött egyszer egy pillanatra „beugrott”
minden. Hisz egy éve is pont itt vol-
tam! Egy éve is épp így izgultam át a
döntőt. Ugyanígy álltunk a díjkiosz-
tás előtt.

Furcsa érzés volt. Egy év, és mégis
olyan közelinek tűnik! Felelevened-
dik minden jelene, minden moz-
zanata, miközben hasonlítod a je-
lenlegihez, és bár ugyanolyan, mégis
annyira más. Annyira más, mert már
egy éve volt, és azalatt olyan sok min-
den történt! Én is más vagyok, min-
denki más lett. Egy év alatt pontosan
nyolc, másik hóvégi sportnap zaj-
lott. Mindegyiknek megvolt a maga
története, és mindegyiket végigki-

sérve láthattuk a változást. Azt, ami-
kor már más hangulatú volt a meccs,
mert már tétje volt a bajnokságban,
így mindenki másképp játszott. Azt,
amikor egy pillanatra úgy tűnt, sike-
rült találni valamit, ami a lányokat is
odavonzza a sportnapra. Azt, amikor
nagyon kevesen voltak, és azt is, ami-
kor nagyon sokan. Azt, amikor már
a megszokott ismerős arcok voltak
csak, de az ő társaságukban is jó volt.
Azt, mikor már sokan csak azért jöt-
tek, mert jó ott lenni.

Nyolc szombat és egy döntő. Az
idén hat csapat versengett a bajnok-
ságban, amelynek kiélezett döntőjé-
ben a nyárádszeredai (címvédő) és a
nyárádszentmártoni csapat mérkő-
zött meg. A nyertesnek kijáró kupa
végül a szentmártoniakhoz került az
idén, másodikok törvényszerűen a
nyárádszeredaiak lettek, míg a har-
madik díjat a szabédi csapat kapta,
akik ezenkívül egy Fair-play kupát is
hazavihettek, bizonyítékául a hűséges
sportnapos látogatásuknak és a tisz-
tán lejátszott meccseknek.



Így hát megint lezárult egy év, és
minden annyira más lett. Most már
jöhetnek az új tervek őszre, hogy
megtaláljuk azt, amitől a következő
egy évben még többet adhat a sport-
nap minden sportolónak és sportked-
velőnek. Hadd változtasson ugyan-
ennyit a következő sportnap-szezon
is rajtunk és a rendezvényen, hogy
egy év múlva is, ha megállunk a pálya
szélén, csapjon meg egy kicsit a déj-
vu szele, és hadd merüljön fel még
több kép hirtelen, amit már szinte
sorba se lehet tenni, csak a sportnap-
hoz kapcsolni valahogy! (G. N.)

Készülőben a nyár

Egyletes rendezvények a hőség ellen

Az idei nyár is rengeteg szórakozási lehetőséget kínál a fiatalok számára, és ezek között ott vannak a már jól megszokott egyleti rendezvények. A színjátszó és a konferencia már többéves hagyomány szerint augusztusban várja azokat az egyleteseket, akik szeretik a színházat, illetve érdeklődnek komolyabb témák iránt is, ami az életünkhöz tartozik.

Ha már Te is tükön ülsz, hogy jelentkezhess, részt vehess és szórakozhass, hát itt van néhány hasznos tudnivaló a két rendezvényről, hogy már jó idejében be tud írni a határidőnaplódba, nehogy más programot szervezz magadnak pont arra az időpontra!

• Először lássuk a *színjátszó-találkozót*, ami az idén 14. alkalommal lesz megszervezve, *Kobátfalván*, a Nyikó mentén, július 30-a és augusztus 2-a között. Idevárunk mindenkit, aki szereti a színjátszást úgy művelni, mint nézni!

A bejelentkezési határidő: *július 15.*, csütörtök (július 5., hétfő – abban az esetben, ha igényeltek segítséget a darab kiválasztásánál, betanulásánál). A benevezés tartalmazza az általatok bemutatandó darab címét, időtartamát (hány perces?), a szereplők létszámát, az igényt a

segítséghez, a kísérők és műélvezők számát, egyikötök elérhetőségét (e-postacím és telefonszám), valamint azt, hogy milyen kellékekre lesz szükségetek. Ezeket a *szin-
jatszoz@odfie.hu* elektronikus postaládába küldjétek.

A csapatok előzetesen, otthon készítsenek magukról, a darabról, az egyletről egy képekkel ellátott powerpoint-
os (pps) bemutatót (7–10 diával), ami a korábbi években használt plakát szerepét fogja átvenni, és amelyet bemutatkozásra használunk majd a helyszínen, illetve egy zászlót (1×1,5 méter), amelyek a felvonulás díszei lehetnek. A legsikeresebbeket a színjátszó résztvevői díjazták.

Az idei színjátszó-találkozó részvételi díja: fellépőknek 30 lej, műélvezőknek előzetes bejelentkezés esetén (azaz július 15-ig) 40 lej, a helyszínen pedig 50 lej.

• A *konferencia* helyszínéül idén *Bölönt* választottuk, ahova augusztus 19–22. között várunk minden érdeklődő egyletest és nem egyletest egyaránt.

Idei csúcsműhelyünk témája az egyleti évre kiválasztott téma, vagyis *IsTEn szép!* A csütörtök este kezdődő nyitó istentisztelet és köszöntő beszédek után a település sajátosságainak ismertetése, majd a helybeli ifjúsági egylet műsora következik. A nyitó napot táborítózárja. Péntek délelőtt az áhítatot a témával kapcsolatos előadások követik, majd kiscsoportokban bontjuk részleteire a központi témát. A délutáni szabadidős program keretében kézműves-foglalkozásokat, filmklubot, sporttevékenységeket ajánlunk, majd a napot koncerttel zár-

juk. A szombat délelőtti áhítat után további előadásokat hallgathatunk, melyet egy újabb kerekasztal-beszélgetés követ. Ebéd után a szokásos vetélkedőre, majd esti áhítatra kerül sor. Éjszaka koncerttel üzzük a sötétséget. A vasárnapi záró-istentisztelet után kopjafa-avatás, ebéd és oklevél-kiosztás zárja a rendezvényt.

A hatékonyabb tervezhetőség érdekében a részvétellel készülőktől augusztus 8-i határidővel bejelentkező levelet kérünk. A konferencia@odfie.hu elektronikus postacímre beküldendő bejelentkező levélnek a résztvevők

neve mellett azt is tartalmaznia kell, hogy hányan lesznek majd sátorban, illetve hányan igényelnek szállást helybeli családoknál. A részvételi díj személyenként a három napra előzetes bejelentkezés esetén 40 lej, a helyszínen jelentkezőknek 50 lej.

Még több információért, a megközelíthetőségről és egyebekről, látogassatok el az egyesület honlapjára (www.odfie.hu) vagy keressétek a körlevelet elektronikus vagy rendes postaládátokban.

Gergely Noémi

Játszótér Nagykárolyban

Mikor játszottam utoljára? Ma reggel, oviba indulás előtt. És azelőtt? Mielőtt gyermekeim lettek volna... Talán akkor döbbsentem rá, milyen kevés helye van a játéknak az életemben, amikor újra játszhattam, immár a fiaimmal. Pedig csak hozzáállás kérdése...

Nagyon kényelmes felfogás, hogy ha jó állampolgárok módjára befizetjük az adót, akkor állam bácsi majd gondoskodik minden szükségletünkről. Sajnos ez nem igaz. Most egy olyan játszótér születéséről írnék, amely civil összefogás eredményeként jött létre – ha már a fenti elképzelést naivnak mondtam.

A nagykárolyi 2. számú napköziben már akkor idejétmúlt volt a játszótér, amikor magam is óvodásként ismertem meg, 35 éve. Azóta sem történt semmi. Amikor beíratam a fiaimat, megdöbbenve tapasztaltam, hogy ugyanazok a játékok foglalják el az udvart – persze sokkal lepusztultabb állapotban. De más óvodákban sem jobb a helyzet.

Az év eleji szülői értekezleten megkérdeztem, mit tehetünk mi, szülők, hogy legyen egy megfelelő játszótér az itt tanuló 127 gyermeknek? Minden egyes kérdésemre azt a választ kaptam: nem lehet tenni semmit. Nem tudván belenyugodni a tehetetlenségbe, kerestem egy fórumot, ahol azt mondják: rajta, próbálkozz, mert *lehet!* Nem kellett messze kerésgélnem – az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egyesület szellemét ismerve. Unitárius hitemre alapozva hamar megtaláltam, megtaláltuk a megfelelő kereteket. Igenis: lehet, rajta, próbáld meg – buzdítottak! „Csak” egy átgondolt terv kell a jó ötlethez,

és a szükséges pénz is ránk talál, ha dolgozunk érte. Tervezőért nem kellett messzire menni, egyházunk építészeti tanácsadója készítette el a tervet, átgondoltan, kiválóan.

A jó tervhez már valóban lehetett forrásokat találni: pénzért kopogtató lelkes anyukákat, apukákat és még lelkesebb vállalkozókat, akik annak dacára is adományoztak, hogy senki-jük nem járt napközibe. Még Amerikából is érkezett segítség! Szórvány-egyházköziségünkben meglepően nagy összegű adomány gyűlt a játszótér megépítésére. Igaz, nagyjából mindenik unitárius gyermekünk ebben a napköziben tanul, és persze az is természetes, hogy a többi 123 gyermek is fejlődik a szabadterei játékok által. Így végső soron mintha szárnyakat növesztett volna sokunknak a beletörődött, tompa elutasító válasz: „nem lehet”.

A nagykárolyi önkormányzat a lehető legkedvezőbb elbírálásban részesítette az ODFIE nevében benyújtott pályázatot a játszótér megépítésére. Mi több, a városban levő másik két napközinek, valamint az óvodáknak is forrásokat különítettek el a játszótér-építés céljára, és felhasználták a mi tervünket. Kezd kirajzolódni egy sikertörténet... Remélhetőleg még három, közterületen lévő játszótér épül városunkban a közeljövőben. A tervezés már elkezdődött... A legjobb, hogy mindenik játszóeszköze felírhatjuk, hogy az ODFIE pályázata tette lehetővé ennek megvalósulását.

Jelenleg a napköziben a játszótéri eszközök már be vannak szerelve, az ütéscsillapító gumitéglá-burkolat lefektetése és a füvesítés, tereprendezés van hátra a munkából a nyári vaká-

ció idejére. Sokan előre jelezték: idejűkre, munkarejűkre számíthatunk. Most azért dolgozunk, hogy tanévnyitóra már egy új, korszerű, a szabványoknak megfelelő, biztonságos játszótér és rendezett udvar fogadja az óvodásokat. Akkor majd ünnepélyesen, hálaadó istentisztelettel egybekötve adjuk át csöppéseinknek az új játszóteret.

Alakult egy kis csapat is. Az egyik apuka a földmunkákat felügyelte (és fizette), több szülő keresett fel vállalkozókat adományokért – sikerrel. Mások megszervezték a gumiszőnyeg elemeinek hazaszállítását. Még az asztalosok pályázatát is megszerveztük. Megismertük a játszótérre vonatkozó európai szabványt, és alkalmaztuk is. Sok ilyen mozzanatból tevődött össze a játszótér megvalósulásának folyamata. A legfontosabb eredménye azonban ennek a munkának az volt, hogy megtanultuk: mi magunk is tehetünk szűkebb és tágabb környezetünkért. „Gyakoroltuk” egy kicsit a civil társadalom működtetését.

Most, hogy a játékok működőképesek, észrevettem, hogy a kicsik is szívesebben mennek reggel a napközibe. Délután pedig alig lehet elhozni őket. Szerencsére nemcsak a gyerekek szeretik a játékokat. Tegnap, mielőtt eljöttünk volna, az óvó nénik is kipróbálták a hintát, az egyensúlyozót, a mászótoronyt, hogy az esetleges javítanivalókat jelezhessék az asztalosnak. Alig várják, mondták, hogy a homokozóba megérkezzék a „beleváló”.

Tegnap délután játszottam legutóbb egy igazán jót a gyerekekkel és az óvó nénikkel. Utána megpihentünk a diófa alatti padon, és kezdődhetett a hétvége. Mindenkinek ajánlom szeretettel!

Bartha Mária-Zsuzsánna

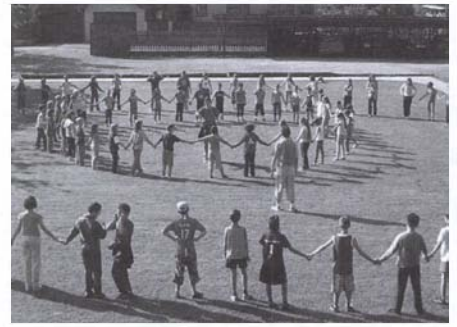
„Újra itt van a nagy csapat...”

Akár az elmúlt években, az idén is vallástáborokat szervez az Unitárius Egyház. A János Zsigmond Unitárius Kollégium diáksága számbelileg nagyot gyarapodott, így több ízben táboroztunk a különböző osztályokkal: május 14-e és 16-a között Bogártelkén a két hatodik osztály, május 26–28. között Hideg-Szamoson az elemi osztályok, és június 11–13. között Hídalmáson az ötödik és hetedik osztály. Erre az elosztásra főként azért volt szükség, hogy a csapatok létszáma lehetővé tegye a gondtalan együttlétet, az egymásra-figyelést, csapatmunkát, a közös programokat és a mélyebb ismerkedést.

Hátizsákosan, együtt, az iskolától távol a diákok teljesen önmagukat hozták: magatartásuk, a csapatban való együttműködésük, türelmük, hozzáállásuk, játékos jókedvük olyan sokrétű képet mutat ilyenkor, amelyet

az iskola padjai között képtelenség meglátni. Osztályfőnökök, tanítók és vallástanárok számára is óriási áldás ez. A legnagyobb varázslat mégis az, hogy végre együtt vagyunk, vallási felekezettől függetlenül és az iskolai tanulástól mentesen!

A vallástáborok közös témája a jézusi példázatok „gyűjteménye” volt. Ehhez kapcsolódva a különböző csapatok előadásokat mutattak be, szerepjátékot vállaltak, tanulságot, üzenetet fogalmaztak meg. De készültek himnuszok, címerek, gyöngyök és karkötők, a csapatok összemérték tudásukat, ügyességüket sportversenyek, bibliaismereti és műveltségi vetélkedők során, és mindenki legjobb tehetsége szerint volt jelen a kihagyhatatlan számháborúban. Örültünk a napsütésnek, a közös étkezéseknek, a táborútnak és dalolásnak, a közös sikereknek, az egymásra-figyelésnek,



ünnepeltünk születésnapokat és nagyokat buliztunk.

S ma már tudjuk, a vallástábor nem csak nevében és témájában az, hanem attól is, hogy az örömteli együttlét mámorában megtanulunk egymásra gondolni, segítő kezet nyújtani, csapatként dolgozni egy-egy közös cél érdekében, megtanultuk valóban megélni azt, amiről a példázatok és a jézusi parancsok szólnak.

A következő alkalomig őrizzük és föl-fölelevenítjük a szép emlékeket, keressük az együttlét további alkalmait, és tartjuk magunkat az ígéretekhöz. Most már jöhet az örömteli nyár!

Bodor Lídia Emese

Július a vasárnapi iskolában

Júliust nevezik még *Szent Jakab havának* és az ősmagyar hagyomány szerint *áldás havának* is.

Eredeti neve *Quintilis* volt, mivel az év a régi kalendáriumban márciussal kezdődött, így július az ötödik hónap volt. Csak Julius Caesar óta – és épp az ő neve tiszteletére – lett július. E hónap ugyanis a nagy császár és hadvezér születési hónapja. Caesart leszúrta Brutus, birodalmának alapköveit szétdúlta az idő, de emlékét évezredek át megőrizte e hónap neve.

Júliusi ünnepek:

2: Sarlós Boldogasszony – régen ekkor tartották a virágszenteléseket. Volt hely, ahol fodormentát vagy kakukkfűvet vittek a templomba, és azt később a beteg párnája alá tették. Gyógyító és áldó erőt tulajdonítottak neki.

Ezen a napon a közösség különösen odafigyelt a szegényekre, ugyanis azt tartották, hogy Sarlós Boldogasszony a szegények és a szükségben szenvedők gondviselője. Erre a napra esett az anyaság napja is, ami napjainkra május első vasárnapjára vándorolt át.

Az aratás kezdőnapjának is számított e nap, amikor koszorúkat készítettek és imádkoztak a jó termésért. Hitték, hogy Sarlós Boldogasszony még az ég madaraira is odafigyel, ezért „a hajdan volt ember annyi termést kért minden esztendőben az Úrtól, hogy jusson a szegényeknek, árváknak, az ég madarainak, az anyaföldnek és a rontó erőknek is.”

Beszélgessünk a magyarok Boldogasszonya és/vagy Nagyasszonya hitéről! Válasszuk külön a Szűz Mária-tisztelettől!

Tanuljunk meg régi himnuszunkat, a Boldogasszony anyánk kezdetű éneket!

12: Margit – a szülő asszonyok segítőjének hitték

Beszélgessünk a leányok, asszonyok tiszteletéről, feladataikról (régien és napjainkban)!

25: Jakab – ettől a naptól kezdődően kezd a szőlő édesedni. Ha Jakab napja derűs, jó termés várható. Jakab (Santiago) a spanyolok nemzeti szentje.

„Zabot Jakabra kell aratni, mert különben Jakab lova tapossa ki.”

Menjünk ki a természetbe, ismerkedjünk meg a gabonákkal!

26: Anna – a templomszentelések napjaként tartották számon.

Annát a nép sokáig Nagyasszonyként tisztelte. A napok közül kedd az Anna-tisztelet napja volt. Kedd régen a kezdet napjának számított, minden lényeges dolgot kedden kezdtek el. Akik azt akarták, hogy valamely tervük valóra váljék, „kilenc keddet tartottak”, azaz kilenc kedden át böjtöltek.

Olvassunk Anna-legendákat (pl. A Szent Anna tó legendáját)!

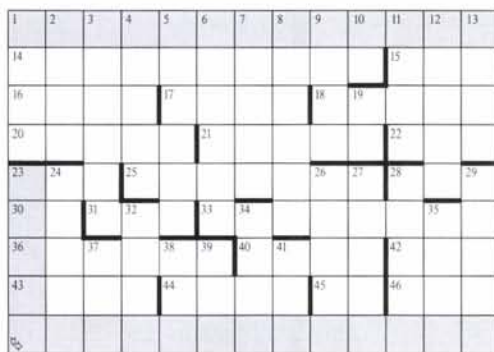
Újvárosi Katalin

Cipekedés

A szomszédba látogat egy asszony, és látja, hogy a szomszédja éppen egy nagy kanapét cipel egyedül az egyik szobából a másikba.

– Te Rózszi, miért nem várod meg, amíg a férjed hazajön? – kérdezi.

– ...! – felel a szomszéd-asszony. (Poén a rejtvényben.)



Vízszintes: 1. A poén első része. 14. Száll lefelé. 15. Kocsonyás anyag. 16. Véres kezű római császár és költő volt. 17. Francia filmrendező (Autant). 18. Remegés, félelem. 20. Erdei állat kicsinye. 21. Lear király egyik lánya. 22. Angol férfinév. 23. Török fogadó. 25. ... France, francia író volt. 28. Motorkerékpár-márka. 30. Véd. 31. Cotangens, röviden. 33. Színültig megpakoló. 36. Francia matematikus volt. 40. Púder, hintőpor. 42. Szűk nyílás. 43. Belga folyó. 44. ... Gynt, Grieg operája. 45. Kicsinyítő képző. 46. Román terepjáró volt.

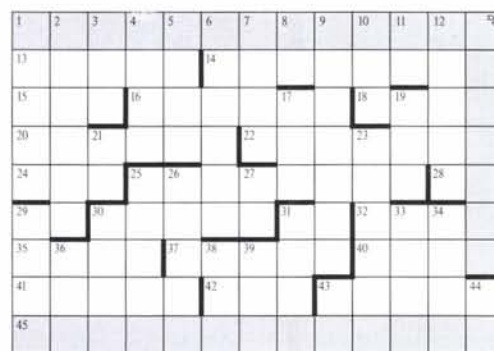
Függőleges: 1. Divatos. 2. Érzékszerveivel felfog. 3. A testünk oszlopa. 4. Fekete madár. 5. Tolvajnyelv. 6. Szándék. 7. Ráma. 8. Porcióz. 9. Női név. 10. A szélein kerek! 11. Lángolás. 12. Elhallgattat. 13. Áruba bocsát. 19. Urnában van! **23. A poén befejezése.** 24. Máramarosi. 26. „Jó... adakozó”. 27. Magyar zeneszerző volt (Ferenc). 28. Finom disznóhús. 29. Győr-...-Sopron, magyar megye. 32. Nyomásegység. 34. Táplál. 35. Lányért jön. 37. Szabálytalan helyzet a fociban. 38. Após. 39. Indulatszó. 41. Menyasszony.

Ami a földhöz vág

– Doktor úr, az a bajom, hogy engem egyetlenegy pohár ital a földhöz vág! – panaszkodik egy férfi.

– Nocsak! Egyetlenegy? – kérdez vissza a doki.

– Igen, doktor úr! ...! – jön a válasz. – (Poén a rejtvényben.)



Vízszintes: 1. A poén első része. 13. Jöjj! 14. Toronyiránt taszít. 15. Szűk nyílás. 16. Etető-ítató. 18. Víz meredek széle. 20. Védelmi vonalat megerősít. 22. Halkan beszélő. 24. Zokog. 25. Ferences kolostor főnöke. 28. Strázsa. 29. Asztácium vegyjele. 30. Mitológiai alak. 31. Európa Kupa. 32. Vagdalt húsétel. 35. Férfi megszólítása. 37. Névsor. 40. Régi történelmi időszak. 41. Dinnyét próbál. 42. Thaiföldi folyó. 43. Ruhakészítő iparos. **45. A poén befejezése.**

Függőleges: 1. Köszméte. 2. Ritkít. 3. Angol helyeslés. 4. Fakad, származik. 5. Színültig. 6. Javak listája. 7. Földbe rejt. 8. A szebbik nem. 9. Érzéki-ség. 10. Irodai kapocs. 11. Nagylak része! 12. Villámlás után hangot adó. 17. Sokat tanult. 19. Beóciai hős volt. 21. Silbak. 23. Mesterséges tó. 25. Idegen férfinév. 26. ... Larinto, finn síugró. 27. Rag, a -re párja. 29. Diszterem. 30. Félmajom-féle. 31. Szicíliai vulkán. 33. Kerül. 34. Ázsiai sivatag. 36. Mező. 38. Innsbruck folyója. 39. Keleti uralkodói cím. 43. Rost vége! 44. Indok.

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette



ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitarius Egyház
Kolozsvár
Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség:
dr. Czire Szabolcs főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Hírek, Ifjúsági Oldal)

Tördelés: **Ruzsa István**
Korrektor/olvasószerkesztő:
Kürti Miklós

Készült a kolozsvári Gloria Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927

e-mail: unitariuskozlony@gmail.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitarius Egyház
központi honlapján: www.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció:

Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos felvilágosítás:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
a tárgyhoz előtti hónap 20-a.

Kéziratokat nem örzünk meg,
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.



A lapszám megjelenését
a Communitas Alapítvány
támogatta.

Kedves Közlöny-Olvasók!

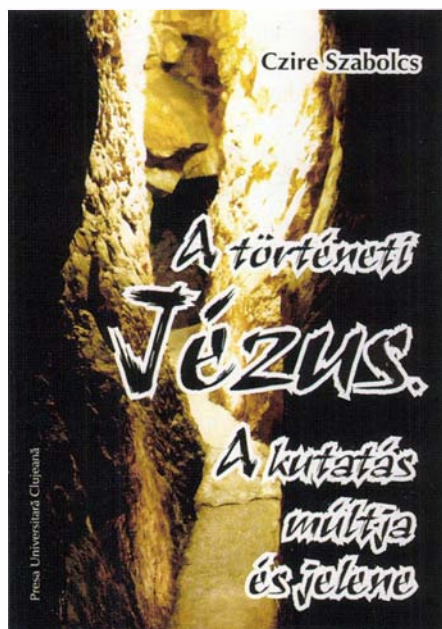
Felhívással fordulunk Önökhöz. Olyan írásokat várunk, amelyeknek az elbeszéléséből válik érthetővé, hogy egy adott élethelyzetben döntésüket, viselkedésüket az a tudat határozta meg, hogy unitáriusok. Meséljenek olyan történeteket, amelyekben azért cselekedtek úgy, ahogy cselekedtek, mert unitáriusok!

A néhány bekezdéstől egészen néhány oldalig is terjedő írásokat a *Közlöny* elektronikus vagy postai címére várjuk. A legjobb írások szerzőit – a közzététel után – elismerésként könyvjutalomban részesítjük.

Az *Unitárius Közlöny* szerkesztősége



„Azért cselekedtem így, mert unitárius vagyok!”



Czire Szabolcs: A történeti Jézus. A kutatás múltja és jelene

Czire Szabolcs doktori disszertációja (Kolozsvári Egyetemi Kiadó, 2009) nem „unitárius könyv”, hanem kutatástörténeti és kutatómódszertani áttekintés. Előbb vagy utóbb minden, hitét valamennyire is komolyan vevő keresztény ember számára adódnak a kérdések: *ki volt* valójában Jézus és *mit jelent* nekem Jézus? E kötet természetesen az első kérdésre koncentrál, annak is a tudományos kutatását tekinti át. Ennek során a több lehetséges nézőpont közül csupán az egyik a kutatástörténeti szemrevételezés, ezt a Jézus-kutatás írott forrásainak szemléje, a társadalomtudományi beágyazottság vizsgálata, a judaizmus elméleti hatásának elemzése egészíti ki. Ezt a jelentősebb tudományos „Jézus-portrét” seregszemléje zárja.

Lapszámunk szerzői: **Andorkó Attila** gy. lelkész (Kénos), **Bak Erzsébet** énekesz (Székelykeresztúr), **Bartha Mária-Zsuzsanna** lelkész (Nagykároly), **Benedek Enikő** út- és hidépítő almérnök, (Segesvár), **Bodor Lídia-Emese** teológiai hallgató (Kolozsvár), **Buzogány-Csoma István** lelkész (Nagyvárad-Bihar), **Dimény József** lelkész (Alsófelsőszentmihály), **Farkas Dénes** ny. lelkész (Kolozs), **Ferenczi Enikő** kórházlelkész, mentálhigiénés szakember (Kolozsvár), **Ferenczi Mária-Magdolna** agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **dr. Gellérd Judit** lelkész, orvos (USA), **Gergely Noémi** egyetemi hallgató (Székelyudvarhely-Kolozsvár), **Kökösi Emese** diák (Brassó), **Kuti Márta** újságíró, könyvszerkesztő (Marosvásárhely), **Lőrinczi Lajos** esperes-lelkész (Csehétfalva), **Mikó Ferenc** gy. segédlelkész (Székelykeresztúr), **Nagy Enikő** diák (Tordatúr-Kolozsvár), **Orbán F. Dezső** lelkész (Gyepes), **Pálffy Tamás Szabolcs** lelkész (Marossszentgyörgy-Szászrégen), **Rácz Mária** segédlelkész (Kolozsvár), **Rácz Norbert** lelkész (Kolozsvár-Belváros), **Szőcs Lilla** diák (Kálnok), **Újvárosi Katalin** lelkész (Székelymuzsna).